

CUVÂNTUL MITROPOLITULUI IOSIF

PE DRUMUL CRUCII
ÎMPREUNĂ CU HRISTOS,
SPRE ÎNVIERE



Venim spre taina nopții celei sfinte a Învierii Domnului după ce am trecut prin marea taină a suferinței Lui, culminând cu răstignirea pe Cruce și moartea. Gândindu-ne la Patimile și Crucea Domnului, nu putem uita nici drumul până acolo făcut de El, Cel Unul din sânul Preasfintei Treimi, împlinind întru toate voia Tatălui ceresc. Iisus S-a identificat cu fiecare dintre cei în nevoi și necazuri, precum și în bucuriile vieții, redând vederea la orbi, îndreptând pe cei gărbovi și paralizați, iertând și înviind sufletește pe cei biruiți de păcate grele, înviind morții, aducând fiecăruia bucurii dumnezeiești, după care sufletul omului suferind și sin-

gur tânjea. A adus lumină și bucurie în inimile copiilor care Îl întâlneau, în inimile tinerilor care își începeau viața de familie, în casele și viețile celor păcătoși, precum și ale celor ce se considerau mai virtuoși decât alții, pe nimeni nu a uitat: pe cei săraci și neînsemnați; pe cei bogați și însemnați, dar singuri cu bogăția lor; pe cei înțelepți după lume, dar neștiutori de Dumnezeu; pe cei bolnavi și deznădăjduiți; pe cei văduvi și orfani; pe cei flămânzi și însetați de cuvântul lui Dumnezeu. A luminat sufletele celor care căutau desăvârșirea în Dumnezeu și ale celor care căutau iubirea cea netrecătoare. În schimb S-a lăsat jignit, scuipat, bătut, batjocorit, provocat, luat în râs, ignorat, trădat, mințit, vândut,



încoronat cu spini, bătut în cuie și răstignit, împuns cu sulița, omorât, îngropat. Toate acestea pentru a lua asupra Lui toate ale noastre, precum ne spune Sfântul Apostol Pavel: „că Hristos a murit pentru păcatele noastre...” (I Cor 15, 3).

Prin Cruce Dumnezeu Se apropie de noi, ni Se face cunoscut cum omul nu își putea închipui vreodată că Dumnezeu se va face. Se arată și ni Se descoperă smerit, jertfelnic și fără măsură de iubitor, atât de nemăsurat în iubirea Lui încât „... Dumnezeu fiind în chip, n-a socotit știrbire a fi El întocmai cu Dumnezeu, ci S-a deșertat pe Sine, chip de rob luând, făcându-Se asemenea oamenilor, și la înfățișare aflându-Se ca un om, S-a smerit pe

Sine, ascultător făcându-Se până la moarte, și încă moarte pe Cruce” (Filipeni 2, 6-8). În același timp, prin Cruce Dumnezeu ajunge la noi și ne cunoaște prin ea. „Și chemând la Sine mulțimea, laolaltă cu ucenicii Săi, le-a zis: «Dacă voiește cineva să vină după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea și să urmeze Mie.» (Mc 8, 34)”. S-a făcut ceea ce suntem, a luat crucea noastră și moartea și le-a transformat în binecuvântare și chemare prin ea la El, Cel care a purtat-o fără rușine. Ne cheamă și pe noi și ne cunoaște, ne măsoară oarecum dragostea față de El prin crucea pe care o avem de purtat, dar pe care să o purtăm în numele Lui, precum El a purtat-o pe a noastră în numele nostru, fără să se rușineze. „Și cel ce nu-și ia crucea sa și nu-Mi urmează Mie, nu este vrednic de Mine” (Mt 10, 38). Iată cum ne cunoaște iubirea și credința în El. Aceasta a spus și tânărului care a venit să Îl întrebe ce îi lipsește pentru mântuire și pe care l-a îndrăgit din

prima clipă: „Un lucru îți mai lipsește: Du-te, vinde tot ce ai și dă-le săracilor și vei avea comoară în cer; și apoi, luând crucea, vino și-Mi urmează Mie” (Mc 10, 21). Pe fiecare dintre noi ne cheamă spre a-I urma în purtarea crucii pentru El, precum El a purtat-o pentru noi.

Taina omului se oglindește în taina Fiului lui Dumnezeu cel întrupat pe care începem să o întrezărim și să o înțelegem împreună cu Sfinții Apostoli în pelerinajul Lui până la răstignire și moarte, înțelegând că înainte de toate taina aceasta înseamnă ascultarea desăvârșită de Tatăl ceresc, ascultare prin care neamul omenesc este mântuit. Dar taina suferinței și răstignirii și morții lui Hristos se împlinește în taina Învierii, pe care o înțelegem ca împlinire desăvârșită a iubirii dumnezeiești pentru noi, oamenii. Comuniunea de iubire a noastră cu Dumnezeu se reface în jertfa lui Hristos pe Cruce, care este semn veșnic de iubire, semn absolut de iubire și care se împlinește în Înviere.

Atât cât am putut noi să Îl vedem și să înțelegem, duhovnicește, am călătorit cu Hristos pe calea Crucii, presărată cu toată răutatea și răzburarea de care omul este capabil, dezlănțuite împotriva Lui din inimi rătăcite și rănite de ură și răzbunare, de neînțelegere și necunoaștere, de judecată și așteptări nedrepte, și am văzut și înțeles că singura Lui armă pe care a folosit-o în apărarea Sa a fost dragostea. Întru El și cu El, de asemenea singura noastră armă cu adevărat rămâne dragostea, pe care El ne-o dăruiește și prin Crucea

Sa o înrădăcinează și în noi. Al nostru este să o facem să crească, urmând Lui, nerușinându-ne de numele Lui.

Dacă El a purtat pentru noi, și nouă ne-a cerut să ne purtăm sarcinile și neputințele unii altora, să îi vedem pe cei care se încovoieie sub greutatea vieții lor. Să ne apropiem măcar de unul dintre mile și milioanele de frați ai noștri cu care se identifică Iisus, care au nevoie de ajutorul nostru pentru a-și purta crucea, și să îi punem umărul nostru sprijin, precum a făcut-o Simon din Cirene pentru Crucea Domnului căzut sub povara ei. Dacă Hristos a căzut sub povara Crucii Sale, și noi vom cădea, și noi vom suferi, și alți mulți în jurul nostru. Dar ridicându-ne și punând umărul unii pentru alții, rând pe rând ne vom putea ridica, având ca singură armă dragostea, și ea răstignită. Atât cât putem să o lăsăm să crească în noi prin dragostea lui Hristos prin care astăzi ne dezvăluie Taina Învierii Lui ca taină a învierii noastre.

Să ne bucurăm, iubiți frați și surori, cu toții, căci iată sărbătorim omorârea morții! Moartea și-a găsit leacul! Domnul și Mântuitorul nostru nu mai este în mormânt, a înviat și a adus Lumina Învierii la tot omul care o caută și o dorește, pe toți ne-a înviat prin Învierea Sa!

Hristos a Înviat !

Cu multă bucurie și binecuvântare,

*+ Mitropolitul Iosif
(Fragment din Scrisoarea Pastorală
la Învierea Domnului 2016)*

CUVÂNTUL MITROPOLITULUI SERAFIM

„MERGÂND ÎNVĂȚAȚI
TOATE NEAMURILE...”



După ce a înviat din morți, Mântuitorul Iisus Hristos S-a arătat de mai multe ori ucenicilor Săi, precum și altor frați (cf. I Corinteni 15, 6). Sfântul Evanghelist Matei relatează că Domnul S-a arătat celor 11 ucenici în Galileea și le-a poruncit să meargă în toată lumea, să propovăduiască Evanghelia la toate neamurile și să le boteze în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, asigurându-i că va fi cu ei în toate zilele până la sfârșitul veacului. Apostolii au ascultat de porunca Domnului și s-au răspândit în toată lumea, propovăduind Evanghelia, cuvânt care se traduce în românește prin „Vestea cea bună”.

În inima Evangheliei stă dragostea lui Dumnezeu pentru noi, oamenii, care a culminat cu moartea și Învierea Domnului. Propovăduind ceea ce au auzit de la Învățătorul lor, unii Apostoli au așternut în scris o parte din învățătura Domnului. Așa au apărut cele patru Evanghelii, de la Matei, Marcu, Luca și Ioan, precum și epistolele care formează Noul Testament. Ceea ce nu s-a scris s-a transmis pe cale orală și face parte din Tradiția Bisericii, care este mai cuprinzătoare decât Sfânta Scriptură. Căci așa cum spune Sfântul Ioan Evanghelistul: „sunt și multe alte lucruri pe care le-a făcut Iisus și care, dacă s-ar fi scris cu de-amănuntul, cred că lumea aceasta n-ar cuprinde cărțile ce s-ar fi scris” (Ioan 21, 25).

Astfel, în Sfânta Scriptură (Biblia) și în Sfânta Tradiție găsim toată învățătura cu privire la voia lui Dumnezeu pentru noi, oamenii. Cine vrea să trăiască după voia lui Dumnezeu și să se mântuiască este dator să cunoască atât Sfânta Scriptură, cât și Sfânta Tradiție. Dumnezeu ne-a lăsat Cuvântul Său pentru ca să-l citim mereu și să ne hrănim cu El pentru că „nu numai cu pâine va trăi omul, ci și cu tot cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu” (Matei 4, 4). Totuși, nici Sfânta Scriptură, nici Sfânta Tradiție nu pot fi înțelese după părerea fiecăruia, cum cred sectarii. Noi, credincioșii ortodocși, credem că numai Biserica, despre care Sfântul Apostol Pavel spune că este „stâlpul și temelia adevărului” (I Timotei 3, 15), înțelege și interpretează fără greșală Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție. De aceea, Biserica, prin slujitorii ei, are ca datorie permanentă propovăduirea Cuvântului lui Dumnezeu și catehizarea sau educația credincioșilor, începând cu copiii și cu tinerii.

Datoria noastră de Părinți duhovnicești nu ne îngăduie să-i uităm nici pe cei care nu vin la biserică. Pentru aceștia ne rugăm ca Dumnezeu să le aprindă în inimă dorul după Biserica Sa. „*Cât de iubite sunt locașurile Tale, Doamne al puterilor. Dorește și se sfârșește sufletul meu după curțile Domnului*”, zice Psalmistul David (Psalm 83, 1-2). Încercăm de asemenea pe cât ne stă în putință să avem o legătură, cel puțin prin telefon, cu cât mai mulți credincioși de pe raza parohiilor noastre. În această privință, Dumneavoastră, care sunteți atașați de Biserică, puteți să faceți o misiune foarte mare, îndemnând pe toți cei

pe care-i cunoașteți să vină duminica la Sfânta Liturghie. Sfântul Apostol Iacob zice: „Cel ce a întors pe un păcătos de la rătăcirea căii lui își va mântui sufletul de moarte și va acoperi mulțime de păcate” (Iacob 5, 20).

Făgăduința Mântuitorului Iisus Hristos că va fi cu cei ce cred în El, în toate zilele, până la sfârșitul veacului, se împlinește prin aceea că El ne ocrotește, ne inspiră, ne luminează și ne ajută în tot ceea ce facem, dacă ne silim să trăim după voia Lui. Dacă trăim însă ca și cei necredincioși și păcătuim fără să ne pocăim, Dumnezeu își retrage harul și ocrotirea Sa de la noi. Prezența Mântuitorului Hristos în viața noastră o simțim însă cu deosebire atunci când ne rugăm, mai ales în biserică, la Sfânta Liturghie, unde rugăciunea are cea mai mare putere. Dacă o boală sau un necaz ne încearcă, primul lucru pe care trebuie să-l facem este să ne rugăm, să strigăm din inimă, cu pocăință, după ajutorul lui Dumnezeu. Și să nu ne descurajăm dacă Dumnezeu nu ne împlinește rugăciunea imediat și după voia noastră, ci să stăruim în rugăciune și să ne îndreptăm viața după poruncile Sale.

Dumnezeu ne răsplătește fiecăruia după credința pe care o are și după osteneala de a trăi după voia Lui. Lucrul cel mai important când ne rugăm este ca atenția noastră să fie concentrată la rugăciune, pentru ca mintea să poată coborî în inimă și să devină una cu inima. Numai atunci ne rugăm cu adevărat, când mintea se unește cu inima și simte căldura harului care sălășluiește în inimă. De aceea rugăciunile și slujbele Bisericii noastre sunt mistice, se adresează



inimii pentru că inima este centrul vieții omului unde se recapitulează ca într-un focar toate puterile noastre psihice și fizice și unde sălășluiește harul Sfântului Duh de la Botezul nostru.

Școala Bisericii este școala rugăciunii. Numai cine se roagă cu adevărat îl simte pe Dumnezeu apropiat, se simte una cu El! De nimic nu avem mai multă nevoie în viață ca de rugăciune. Să ne rugăm mult și rugăciunea ne va învăța totul!

Mă rog Mântuitorului Hristos înviat a treia zi să petreceți Sfintele Sărbători cu pace și cu bucurie, să vă binecuvânteze și să vă dăruiască sănătate și toate cele de folos pentru mântuire.

Hristos a înviat!

Al vostru de tot binele voitor și rugător către Domnul,

+ Serafim

**Arhiepiscop Ortodox Român al Germaniei, Austriei și Luxemburgului
Mitropolit Ortodox Român al Germaniei, Europei Centrale și de Nord
(Fragment din Scrisoarea Pastorală la Învierea Domnului 2016)**

CUVÂNTUL EPISCOPULUI SILUAN

CRUCEA, MOARTEA
ȘI ÎNVIEREA LUI HRISTOS
TAINA MÂNTUIRII
NOASTRE

Hristos a înviat!



In curgerea tot mai grăbită a timpului, iată-ne ajunși și anul acesta, pregătiți sau mai puțin pregătiți, la Praznicul Învierii Domnului.

Ritmul tot mai alert în care ni se petrece viața de toate zilele ne pune, însă, în pericol tocmai gustarea din Esențial și trăirea în Esențial, împingându-ne a trăi în grabă chiar și cele mai importante momente ale vieții noastre personale, familiale, ecleziale sau sociale... Acest lucru se poate întâmpla și cu Luminosul Praznic de astăzi, dacă nu reușim să identificăm modalitatea de a pune frână alergării cotidiene și de a reduce vârtejul în care ne angrenează grijile cele de toată vremea. Dar din fericire pentru noi, din perspectiva lui Dumnezeu Care petrece în veșnicie, toate

neajunsurile și neîmplinirile ce caracterizează timpul nostru limitat se pot recupera, în orice moment, prin întoarcerea către El și prin încredințarea întregii noastre vieți și a nădejzii noastre în mâinile Sale.

Vouă vă este dat să cunoașteți Taina Împărăției lui Dumnezeu, ne spune Domnul (cf. Mc. 4, 11). Și întâi această Taină ni s-a sădit în suflet prin Harul cel mare primit la Botez, și întărit prin Sfântul Mir, și înmulțit prin împărțășirea cu Sfântul Trup și Sânge al lui Hristos, prin care am devenit, asemenea mlădiței altoite pe viță, mădulare ale Trupului lui Hristos Cel răstignit, mort și înviat. De atunci, legătura Sa cu noi este asemenea celei dintre viță și mlădițele ei (cf. In. 15, 5). Aceasta este Taina Bisericii, ca Trup

al lui Hristos (cf. 1 Cor. 12, 27), compus din toți cei care I-au făgăduit la Botez credință și fidelitate și s-au închinat Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, Treimii Celei de-o-ființă și nedespărțită, socotindu-se servii Acesteia.

Minunat lucru! Dar atunci cum se face, oare, că noi ne vedem, zi după zi, mai degrabă învechindu-ne în înclinațiile cele rele decât înnoindu-ne, după chipul și asemănarea lui Hristos? Răspunsul este că, în ciuda marelui Har al Botezului, la care se adaugă la unii harul Cununiei sau cel al Călugăriei, sau chiar harul hirotonei întru diacon, preot sau episcop, lucrarea prefacerii omului vechi (cf. Rom. 6, 6; Col. 3, 9) în omul cel nou (cf. Col. 3, 10; Ef. 4, 24), după chipul cel restaurat în Hristos, nu se împlinește de la sine, fără ca noi să împreună-lucrăm cu Harul ce ni s-a dăruit. Și aceasta pentru că Dumnezeuul nostru nu poate să încalce în cei pe care i-a creat după chipul Său tocmai trăsătura Sa cea mai importantă, adică libertatea. Dumnezeuul nostru nu ne impune nici iubirea Sa, nici mijloacele prin care putem deveni asemenea Lui și nici mântuirea. Ci Hristos Domnul a împlinit tot ceea ce depindea de El pentru ca lumea viață să aibă și s-o aibă din belșug (cf. In. 10, 10) și stă la ușa sufletului și bate (Apoc. 3, 20), așteptând blând și smerit (cf. Mt. 11, 29) să I se deschidă de fiecare dintre noi. El ne spune astăzi și la fiecare Sfântă Liturghie, fiecăruia dintre noi: Timpul Meu este aproape; la tine vreau să fac Paștile (cf. Mt. 26, 18).

De această alegere în fața căreia suntem puși cu toții, zi de zi și ceas de ceas, până la ultima noastră suflare, de a deschide sau nu

Domnului, de a vrea sau nu să facem cu El Paștile, depinde dacă devine sau nu lucrător în noi Harul cel dumnezeiesc înzestrat cu puterea de a ne vindeca neputințele și de a ne plini lipsurile pe care le-am moștenit de la înaintașii noștri.

De aceea, cei care am ajuns la acest binecuvântat Praznic, să lepădăm orice povară și păcatul ce grabnic ne împresoară și să alergăm cu stăruință în lupta care ne stă înaintea, cu ochii ațintiți asupra lui Iisus – Cel răstignit și îngropat și înviat din morți –, începătorul și plinitorul credinței noastre (cf. Evr. 12, 1-2). Înaintea Lui să depunem tot ce este vrednic de a fi lepădat și de predat morții – în gând, în vorbă și în faptă –, nu doar astăzi, ci mereu, pentru a face lucrătoare în noi puterea cea vindecătoare și înnoitoare a morții și Învierii Sale. Consimțind în inima noastră, prin pocăință, la a fi răstignite și date morții toate cele ce lucrează în noi împotriva poruncilor lui Hristos, vom vedea lucrător în noi Harul cel dătător de viață nouă al Învierii Sale, nu doar la Paști, ci de fiecare dată când ne căim, când ne spovedim și ne împărtășim, și chiar și atunci când, părintește și pedagogic, Dumnezeu ne pune la încercare răbdarea și încrederea în El, lăsând să vină peste noi necazuri și greutăți.

Iar atunci când consimțim la a muri păcatului pentru a învia cu Hristos să nu o facem doar pentru noi înșine, ci noi, clericii, să o facem, în toată vremea, pentru noi înșine și pentru tot poporul cel încredințat nouă spre păstorie, pentru văduve și orfani, pen-



tru bolnavi și pribegi, pentru cei prizoniți și pentru cei întemnițați; soții să o facă unul pentru celălalt; capii de familie să o facă pentru toți ai casei; cele ce poartă prunci în pânțele sau în brațe să o facă și pentru aceștia; nașii și nașele să o facă pentru finii lor; copiii să o facă și pentru părinții lor; și cu toții să o facem, de fiecare dată, și pentru cei ce ne iubesc pe noi, și pentru cei ce ne urăsc, și pentru cei ce ne fac bine, și pentru cei ce ne fac rău, și pentru toți cei vii și adormiți ai noștri, și pentru lumea întreagă. Și astfel o să fim și noi plinitori ai poruncii celei noi a Domnului (cf. In. 13, 34), iubindu-i pe toți precum și El ne-a iubit pe noi, răbdând răstignire și moarte, și înviind pentru a noastră mântuire, a tuturor. Că iată, prin Cruce, a venit bucurie în toată lumea.

Această bucurie nemincinoasă și nepieritoare vă urez să vă umple inimile și casele tuturor, pecetluind un nou început mântuitor al vieții voastre, spre slava lui Dumnezeu cel în Treime lăudat, în vecii vecilor. Amin.

+ Episcopul Siluan al Italiei

(Fragment din Scrisoarea Pastorală la Învierea Domnului 2016)

CUVÂNTUL EPISCOPULUI TIMOTEI



Mi-am început cuvântul pastoral, în această zi binecuvântată a Învierii lui Hristos, cu un fragment din pilda semănătorului. Mântuitorul nostru Iisus Hristos, Cel înviat din morți, Care ne umple de bucurie, este nimeni altul decât sămânța semănată și sălășluită tainic în inimile noastre, care rodește la vreme potrivită întru răbdare. El este asemenea bobului de grâu care, semănat în pământul cel bun, moare, apoi învie și dă rod înmulțit.

Prin Învierea Sa, Hristos dăruiește lumii întregi roade bogate, oferindu-Se și împărtășindu-Se pe Sine fiecăruia, în

mod deplin și personal. Dacă omul Îl primește în inima sa și dacă inima omului este curată și bună, Hristos aduce mult rod întru răbdare. El ne iubește atât de mult, încât își împarte viața Sa cu noi, ne răscumpără din păcat și din moarte, ne iartă mereu și moare, pentru ca noi să fim vii, să moștenim toate darurile Sale și să ne bucurăm pururea împreună cu El.

Răbdarea, ne spune Sfântul Ioan Gură de Aur, este „cea mai puternică armă în ispite”, iar Sfântul Efrem Sirul ne asigură că „cel care rabdă îndelung totdeauna este vesel și bucuros. Cel ce rabdă îndelung este departe de mânie. Răbdarea nu are

măsură dacă este amestecată cu umiliința”. Tot Sfântul Efreem Sirul ne învață să-I cerem lui Dumnezeu, în rugăciune, ca alături de duhul curăției, al gândului smerit și al dragostei, să ne dăruiască duhul răbdării, ca fiind esențial pentru înaintarea noastră duhovnicească. Traducem termenul *hupomoné* din greacă prin răbdare sau suportare (îndurare), dar el ne conduce, vom vedea, la înțelesuri mult mai adânci. Cunoaștem și termenul de îndelungă-răbdare, care este o calitate a dragostei celei adevărate, a dragostei lui Dumnezeu și a celor cărora le-o dăruiește Dumnezeu. „Dragostea îndelung rabdă (...) Toate le suferă, toate le crede, toate le nădăjduiește, toate le rabdă”. Sfântul Apostol Iacov ne învață că: „încercarea credinței voastre lucrează răbdarea”, iar Sfântul Apostol Pavel adaugă: „El – adică Domnul – nu va îngădui ca să fiți ispitiți mai mult decât puteți, ci o dată cu ispita va aduce și scăparea din ea, ca să puteți răbda”.

Sfântul Ioan Gură de Aur ne deslușește, ca nimeni altul, că „răbdarea în suferință este o faptă bună atât de mare, încât ea, chiar și pe cei mai mari păcătoși, îi slobozește de datoria lor cea grea”, referindu-se la păcatele pe care le săvârșim. Este foarte important ca răbdarea noastră să fie nu atât cu așteptarea în tristețe a unui sfârșit, cât mai ales cu speranță și încredere, să fie o răbdare dornică de un nou început. Omul care rabdă, după voia

lui Dumnezeu, este omul plin de nădejde, omul de ispravă, omul pe care te poți bizui la nevoie. Cunoaștem răbdarea emblematică a lui Iov, care în final i-a adus înapoi acestuia cinstea și bunăstarea; răbdarea îndelungată a dreptului Simeon, care i-a adus mulțumirea și binecuvântarea de a-L ține în brațe pe pruncul Iisus; sau pe cea a săracului Lazăr din pilda bogatului nemilostiv din Evanghelie, care nu și-a pierdut speranța și Dumnezeu l-a miluit. Îi cunoaștem pe slăbănogul de la scâldătoarea Vitezda, care a pățimit 38 de ani, pe femeia gârbovă și pe nenumărați alții. Chiar și noi gustăm zilnic din rodul răbdării având nădejdea că Dumnezeu știe de rostul fiecăruia dintre noi și astfel vedem cât de minunat este ca, prin rânduiala lui Dumnezeu, nimic să nu fie zadarnic.

Mulți oameni, însă, își pierd răbdarea. Așadar, în sens negativ, cunoaștem și termenul de nerăbdare, care îi aduce celui care o încearcă multă tulburare și declin. Nu este necesar să dăm exemple, pentru că este plină lumea de oameni nerăbdători. Chiar noi înșine gustăm din nerăbdare uneori. Nimeni n-a ajuns la răbdare, decât prin înfruntarea lipsei de răbdare. Răbdarea, pusă mereu la încercare, o dobândim printr-o hotărâre statornică, născută din voință și, bineînțeles, doar cu ajutorul și bunăvoința lui Dumnezeu. Întorcându-ne la cuvântul de început, vedem mai limpede că roada,



pe care Dumnezeu ne-o promite bogată, a seminței sau a Cuvântului Său pătruns în mintea și inima noastră se poate împlini doar într-o răbdare și că tot acest proces este unul firesc, de conlucrare a noastră cu voința lui Dumnezeu. Mișcarea vie a gândirii noastre ne conduce mereu spre Dumnezeu cu elan și credință, atâta vreme cât nu ne pierdem răbdarea și încrederea că Dumnezeu ne-a inclus pe fiecare într-un mareț plan al Său, pe care îl putem numi simplu: mântuire. Să nu uităm nicicând că acesta este scopul și menirea noastră de creștini, viețuitori în lumea aceasta trecătoare, orientați spre viața veșnică și fericită, în Dumnezeu.

Cu aceste gânduri și având certitudinea Învierii lui Hristos, vă îmbrățișez cu drag pe toți și vă adresez părintești binecuvântări.

Hristos a Înviat!

Al vostru către Hristos-Domnul rugător,

† Episcopul Timotei

(Fragment din Scrisoarea Pastorală la Învierea Domnului 2016)

„SĂ NU UCIZI”

sau

JERTFA BINEPLĂCUTĂ LUI DUMNEZEU

(Mt 5, 21-26)

Acest pasaj foarte scurt se găsește în Cuvântul de început al lui Hristos, pe care l-a rostit „pe munte”¹ (Mt 5, 1) în Galileea, la începutul apostolatului Său. Profunzimea și forța învățării lui Hristos nu se măsoară în lungimea versetelor din Noul Testament. Fiecare cuvânt al lui Hristos – *logion*² dumnezeiesc – are o valoare veșnică, pentru că Dumnezeu Însuși este cel care ne învață direct, fără vâl, față către față.

Imediat după ce a fost revelat ca „Mesia” de către Tatăl Său ceresc și Duhul Sfânt la botezul Său în Iudeea³, după ce a învins pe Satan, ca om⁴, în deșertul Iudeei, când a fost ispitit de acesta, Domnul a început să predice peste tot în Galileea să-i vindece pe cei bolnavi, chemând totodată pe ucenicii Săi⁵, dar nu Și-a rostit marea sa cuvântare-pro-

1. De unde numirea sa obișnuită de „Predica de pe munte”. „Muntele” era cel situat în apropiere de cetatea în care locuia Domnul, Capernaum. Tradiția îl situează pe muntele Korun Hattin și îl numește „Muntele Ferișilor”, care se găsește la câțiva kilometri la nord-vest de Capernaum, dominând câmpia cu 50m (o înălțime considerabilă față de Marea Galileei care se află în imediata apropiere). În vârf se găsește un platou care poate primi o mulțime.
2. *Logion*. Hristos este *Logosul*, Cuvântul lui Dumnezeu-Tatăl, „gura Tăcerii”: cei mai vechi Părinți ai Bisericii au numit cuvintele sale *logia* (pluralul lui *logion*), cuvinte ale lui Dumnezeu, adevăruri eterne, expresie a cugetelor Tatălui. Papias din Ierapolis, ucenic al Sfântului Ioan și prieten al Sfântului Policarp din Smirna, a scris în jurul anului 130 *Explicări la cuvintele (logia) Domnului*.
3. Era absolut necesar ca Iisus din Nazaret să fie revelat lumii ca Mesia-Hristos – altfel nu ar fi putut să predice și să convertească. Și numai Dumnezeu (Tatăl și Duhul) putea mărturisii că El este Dumnezeu (Fiul). Și trebuia ca aceasta să se plinească dinaintea Înaintemergătorului, Ioan Botezătorul, care Îl vestise, și dinaintea celor care aveau să devină „nucleul” Apostolilor Săi.
4. Era necesar ca Dumnezeu-Omul să învingă pe Satan, mai întâi, ca om, pentru că Satan biruise pe Adam și Eva și pricinuisese căderea lor la început. Hristos a restabilit echilibrul. Însă Satan nu s-a pocăit.
5. Dacă ne luăm după Sfântul Matei, erau cel puțin șase, toți Galileeni și ucenici ai lui Ioan Botezătorul, și de fel din Betsaida. Patru erau artizani (pescari): Andrei și Simon-Petru, Iacov și Ioan; doi erau mai avuți, mai în vârstă și mai intelectuali: Filip (chemat la In1, 43-44) și Vartolomeu, care este de fapt

gram, inaugurală, decât când a putut să adune un auditoriu semnificativ, capabil să transmită aceste adevăruri dumnezeiești în întregul Israel și, *in fine*, în lumea întreagă. Sfântul Matei spune clar că era o mulțime venită din tot Israelul⁶ (Mt 4, 25) și de asemenea „ucenicii Săi” care „au venit la El”, s-au strâns în jurul Învățătorului. O constatare remarcabilă este că i-a învățat în același timp și pe ucenicii Săi, viitorii discipoli ai lumii, și poporul: Hristos nu era clerical... Locul ales pentru a face această revelație, unică de la căderea Omului, este și el remarcabil: Hristos a călăuzit pe tot acest popor pe un munte înalt¹, pentru că El este Cel care, prin cuvintele Sale dumnezeiești, va înălța toată omenirea până la acest munte ceresc și duhovnicesc care este Împărăția lui Dumnezeu.

Acest lung cuvânt, care probabil a durat o zi întreagă, dacă nu și mai multe zile, nu ne este raportat în întregime decât de Sfântul Matei și, în parte, de Sfântul Luca (deci de Sfântul Pavel⁷). El reprezintă

Natanael (In 1, 45-51) după cum spune tradiția. De altfel, lista Apostolilor, la cei trei Sinoptici, îi situează într-adevăr între primii șase (Mt 10, 2-4 ; Mc 3, 16-19 ; Lc 6, 14-16). Dar dacă ne luăm după Sfântul Luca, cei doisprezece fuseseră deja chemați și se găseau cu Iisus pe Munte, ceea ce este mai logic.

6. Sfântul Matei precizează cu puțin înainte (la 4, 24) că „s-a dus vestea despre El în toată Siria” (provincia romană a Siriei, care cuprindea Palestina): Hristos a devenit faimos foarte repede, din auzite, mai ales datorită nenumăratelor Sale vindecări.
7. Spre deosebire de bibliștii științifici, urmăm părerea Sfântului Irineu care spune: „Luca,

„**Legea cea Nouă**”, care nu o înlocuiește pe cea veche, Legea lui Moise, ci o plinește, după cum spune răspicat Domnul la începutul cuvântului Său. Această Lege nouă este extrem de grea, și de înțeles și de aplicat, pentru că, spre deosebire de cea veche, care avea drept scop să-i facă pe oameni mai puțin răi⁸, aceasta are drept scop să-i aducă la sfințenie, la asemănarea desăvârșită cu Dumnezeu, la îndumnezeire.

Domnul începe cu **Fericirile**, care sunt sinteza acestei noi Legi, cele 8 trepte de urcare către sfințenie⁹. Apoi compară pe cei care Îl ascultă și-L urmează cu sarea și cu lumina („Voi sunteți sarea pământului... voi sunteți lumina lumii”) și spune limpede că nu a venit să strice „Legea sau proorocii”, ci pentru a le plini și sfârșește cu un avertisment împotriva „dreptății cărturarilor și a fariseilor”, care nu îngăduie „a intra în Împărăția cerurilor”. Apoi, abordează numeroase puncte din Decalog și din Lege: „Ați auzit că s-a zis celor de demult

tovarășul lui Pavel, a adunat într-o carte Evanghelia pe care o predica acesta” (Adv. Haer. III, 1, 1).

8. Sfântul Pavel face paralele admirabile între vechea și noua Lege, mai ales în epistolele sale către Romani și Galateni, unde afirmă că Legea [lui Moise] nu mântuiește (ea nu a fost decât o „pedagogie” pentru a ne călăuzi către Hristos - Gal 3, 24), în timp ce credința în Hristos e singura care mântuiește Omul („sfârșitul Legii este Hristos” - Rom 10, 4).
9. Bossuet, celebru predicator francez din secolul al XVII-lea și Episcop de Meaux (1627-1704), are o formulă frumoasă: „Dacă Predica de pe munte cuprinde toată doctrina creștină, cele opt Fericiri cuprind toată Predica de pe Munte”.

[în Legea lui Moise]... Eu însă spun vouă...”. Noile criterii pe care Învățătorul le învață pot să ni se pară imposibile, dar trebuie să înțelegem duhul în care El abordează aceste subiecte: Legea veche, într-adevăr, nu avea în vedere decât aspectul exterior, fizic, moral, social, al faptelor și al purtărilor, pe când Hristos va avea în vedere aspectul lăuntric și duhovnicesc, adică inima oamenilor, intențiile lor adânci.

Primul punct privește cea de-a șasea poruncă din Decalog. Hristos amintește că Legea lui Moise zicea: „**Să nu ucizi** (Ieș 20, 13); iar cine va ucide vrednic va fi de osândă” (osândă era moartea – Ieș 21, 12). Apoi adaugă: „Eu însă vă spun vouă: Că oricine **se mânie** pe fratele său vrednic va fi de osândă”. Lucrul poate părea disproportionat. Sfântul Ioan Gură de Aur comentează¹⁰: mânia este adesea premergătoare uciderii ... A nu se mânia este, în comparație cu a nu ucide, desăvârșirea, încoronarea. Păcatul este mai întâi în inima noastră (cf. ceea ce Hristos va spune despre adulter, în pericopa următoare, v. 28). Să nu uităm că Hristos are în vedere desăvârșirea noastră, după cum Dumnezeu desăvârșit este. Și adaugă: „... și cel care va zice fratelui său «**Raca**»¹¹ [prost, netrebnic] vrednic va fi de judecata sinedriului”. De fapt osândă va fi cu siguranță aceeași

10. *Omilia la Evanghelia după Matei, omilia 16* (Ed. Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, PSB 23).

11. *Raca* este un termen aramaic, o insultă, al cărui sens exact nu se cunoaște: prost, netrebnic ... De fapt Domnul asimilează aceasta cu un omor duhovnicesc.

(moartea), dar există o gradare: în cazul precedent, osândă era rostită de un tribunal local, aici e vorba de tribunalul suprem al Israelului, Sinedriul, care judecă fără apel: este vorba despre o alungare religioasă. Și sfârșește cu ceva încă și mai greu de înțeles: „... iar cel ce va zice «**nebunule**» vrednic va fi de gheena focului”. Trebuie să discernem înțelesul duhovnicesc al acestui lucru: „nebun” este mult mai grav, pentru că înseamnă a nega celuilalt faptul de a fi om, ceea ce implică negarea intenției Creatorului dumnezeiesc, după cum subliniază Sfântul Ioan Gură de Aur¹⁰ („înlături fratelui tău ceea ce deosebește pe oameni de animale, vrednicia sa [de om]”). Este o „judecată” de valoare asupra lui Dumnezeu, care împiedică intrarea în Împărăția Sa și are deci drept consecință aruncarea în cealaltă, adică „gheena focului”, iadul¹².

Tot ceea ce Domnul spune despre ucidere ne dă măsura sfințeniei cerute de Dumnezeu, adică asemănarea desăvârșită cu Dumnezeu Însuși.

Și în acest cadru Hristos va vorbi despre **Jertfa bineplăcută lui Dumnezeu**. Începe prin „Deci, dacă...”, ceea ce înseamnă că există o legătură cu ceea ce precedă. „**Deci, dacă îți vei aduce darul tău la altar ...**”: este vorba despre altarul jertfelor (sacrificiilor) de la Ierusalim, care se găsește dinaintea sanctuarului (pe stânga), care se poate vedea din curtea israeliților

12. Sfântul Ilarie de Poitiers face un frumos comentariu cu privire la aceasta (*Despre Matei I, SC 254, p. 135-139*).



și pe care se sacrificau¹³ animale oferite de către o persoană, o familie sau o comunitate, și din care o parte era arsă, după Legea lui Moise. Acestea nu mai evocă nimic pentru noi astăzi, dar aceste lucruri erau în miezul religiei evreiești, amintind că Avraam primise să sacrifice¹³ pe fiul său Isaac lui Dumnezeu, chiar pe locul în care se găsea altarul; și aceasta era o prefigurare a sacrificiului lui Hristos¹³, care va fi ultima dintre jertfele de sânge (căror le va pune capăt

13. A sacrifica înseamnă a „face sacru”, a sfinți: jertfa devenea sacrificiu, sacru, pentru că era dăruită lui Dumnezeu de către om și era plăcută lui Dumnezeu. Aceasta preînchipuia jertfa lui Hristos, „Mielul lui Dumnezeu”, al cărui „memorial” va fi Euharistia, care este o jertfă, dar fără de sânge.

dându-și viața și înviind). Preoții săvârșeau jertfele, însă credincioșii ofereau animalele (care îi costau scump!). Țelul acestei jertfe era de a fi plăcut lui Dumnezeu, și simboliza darul de sine, dăruirea inimii sale, pentru a intra în comuniune cu El.

„... și acolo îți vei aduce aminte că fratele tău are ceva împotriva ta...”. Fratele tău este „aproapele”. Dacă are ceva împotriva ta, aceasta înseamnă că a fost rănit, fizic sau moral, sau disprețuit sau insultat sau furat ... Expresia folosită pare să arate că persoana care face jertfa este vinovată și nu altcineva care ar fi rău, gelos sau mincinos fără motiv (în acest caz persoana care face jertfa ar fi victimă, și în principiu nu ar trebui să facă un demers către persecutorul său). Cu toate acestea, Sfântul Ioan Gură de Aur își pune pe larg întreabarea și discuția nu e încheiată, căci Domnul nu precizează. Vom reveni mai jos, cu adăugarea făcută de Hristos.

„... Lasă darul tău acolo, înaintea altarului, și mergi întâi și împacă-te cu fratele tău și apoi, venind, adu darul tău”. Aceasta înseamnă: mergi mai întâi să ceri iertare fratelui tău, pocăiește-te. Nu poți să aduci un dar lui Dumnezeu dacă inima ta nu este curată, dacă nu ești un om al păcii. Dumnezeu nu va putea primi jertfa ta, căci jertfa cea mai importantă este a aduce lui Dumnezeu o inimă curată, jertfa de sine. Iar acest lucru nu este cu puțință decât dacă te porți bine cu aproapele, căci nu se poate să spui că-l iubești pe Dumnezeu dacă nu iubești pe aproapele. De fapt, este o învățătură cu totul nouă și puternică, deoa-

rece relativizează ritualul religios, care era foarte important la Evrei. Hristos spune: cel mai important nu este ritualul în sine, ci starea inimii voastre. La aceasta privește Dumnezeu, mai mult decât la jertfa exterioară. Hristos nu va înceta, de-a lungul întregului Său apostolat, să predice în acest sens: a lucra faptele Legii în duh, adică cu conștiința finalității ei duhovnicești, și nu formal, exterior. Este o învățătură care cu siguranță a scandalizat pe preoți și pe marii preoți, care erau ritualiști și formalști, uitând conținutul duhovnicesc și finalitatea riturilor. Însă Domnul Se adresează aici tuturor: această învățătură este valabilă și pentru noi, preoții noului Legământ. Sfântul Ioan Gură de Aur subliniază smerenia dumnezeiască, Domnul preferând să suspende ofranda, care Îi este destinată, pentru ca oamenii să se străduiască să facă pace între ei.

Hristos insistă adăugând: **„Împacă-te cu pârâșul tău degrabă, până ești cu el pe cale ...”**. Și aici se poate presupune că persoana este vinovată, căci dacă ar fi fost celălalt, ar fi greu să se împace cu el. Cu toate acestea, El nu precizează. Termenii importanți sunt: „până ești cu el pe cale”, adică până când mergeți amândoi în aceeași direcție, sau până când lucrați împreună: trebuie să profităm de această apropiere și conlucrare pentru a regăsi pacea; „pe cale” arată că situația evoluează, că se poate schimba și că totul nu s-a terminat. Dar nu trebuie pierdut timpul, căci ranchiuna poate strica inima. Dacă nu, adversarul riscă „să te dea judecătorului”, care te va arun-

ca în temniță, și va trebui să „plătești” (situația nu mai evoluează: s-a ajuns la pedeapsă). Această frază poate avea și un înțeles parabolic: folosiți-vă de drumul vostru pământesc pentru a vă schimba, și a face pace cu celălalt, cât mai este cu putință, căci după moarte veți cunoaște o judecată definitivă, și va trebui să „plătiți”. Se poate considera că imprecizia discursului – intenționată – privește și cazul în care cel care aduce jertfa ar fi nevinovat, și deci victimă. În acest caz, nu există altă cale pentru a face pace decât iubirea vrăjmașului. Însă la aceasta se poate răspunde că există o parte care nu ține de noi: faptul de a iubi pe vrăjmaș și de a-i oferi iertarea nu-l silește să se schimbe, și deci nici să accepte pacea.

Ne dăm seama, după studiul acestei pericope, că acest foarte lung cuvânt al Domnului care, la prima vedere pare „liber” și cu caracter întâmplător, este de fapt foarte structurat. Pericopa despre care tocmai am vorbit privea uciderea, însă într-un înțeles duhovnicesc, și care este cea de-a șasea poruncă din Decalog. Pericopa următoare va privi adulterul, tot într-un înțeles duhovnicesc (versetele 27 până la 32), și este cea de-a șaptea poruncă din Decalog.

După cum spune Domnul la mijlocul cuvântării Sale program, această nouă Lege are drept scop să ne facă desăvârșiți, după cum Tatăl nostru cel ceresc desăvârșit este (Mt 5, 48). Bindecuvântat fie în veci!

Pr Noël TANAZACQ, (Paris)

EVANGHELIE, EVANGHELII, (III) EVANGHELIST

EVANGHELIST [gr. εὐαγγελιστής] – desemnează autorul uneia dintre cele patru Evanghelii ale Noului Testament. În literatura clasică εὐαγγελιστής este un termen rar, iar în Noul Testament îl întâlnim doar de trei ori: în FA 21, 8, unde diaconul Filip este numit „evanghelistul”; în Ef 4,11 în lista cu diversele slujiri din Biserica primară (după apostoli și profeți sunt menționați „evangheliști”, înaintea păstorilor și învățătorilor); în 2Tim 4, 5 unde Apostolul Pavel îndeamnă pe Timotei să facă „lucru de evanghelist” (vezi 1Tes 3, 2; Fil 2, 22). Din aceste trei texte reiese că în Noul Testament, εὐαγγελιστής desemnează acea persoană chemată să propovăduiască Evanghelia, continuând astfel munca apostolilor și a primilor întemeietori de Biserică. Cu acest sens el poate fi utilizat chiar și pentru o parte din colaboratorii apostolilor (cf. Fil 4, 3; 2 Cor 8, 18; Col 1, 7). De la sfârșitul secolului al II-lea d.Hr., cuvântul „evanghelist” începe să se refere în particular la cei care au scris cele patru Evanghelii (cf. IPOLIT, *Despre Antihrist* 56; TERTULIAN, *Impotriva lui Praxeas* XXI,

23), fără însă a pierde complet sensul inițial de „urmaș al apostolilor” (cf. EUSEBIU de Cezareea, *Istoria Bisericească* V, 10, 2).

Reprezentarea iconografică a evangheliștilor Matei, Marcu, Luca și Ioan cu simbolurile celor patru fiare din vedenia Prorocului Iezechiel (cf. Iez 1, 5-14) și din Apocalipsă (Apoc 4, 6-8) datează, de asemenea, din secolul al II-lea d.Hr. IRINEU de Lyon este primul care asociază fiecărui evanghelist un simbol animal: Matei = om, Marcu = vultur, Luca = taur, Ioan = leu (cf. *Impotriva ereziilor* III, 11, 8). Mai târziu, IERONIM sintetizează diversele reprezentări din epoca sa ținând cont și de începutul fiecărei scrieri: Matei = om; Marcu = leu; Luca = taur; Ioan = vultur (*Comentariu la Matei*, prefața *Plures fuisse*). Propunerea sa se va impune în toată tradiția creștină până în zilele noastre: evanghelistul Matei este un om care are alături un înger (cf. Mt 1, 1), evanghelistul Marcu un leu (cf. Mc 1, 3), evanghelistul Luca un taur înaripat (Lc 1, 5), iar evanghelistul Ioan un vultur.

Prof. Ștefan Munteanu



17.190.38

HRISTOS A ÎNVIAT

Paștile sunt o frumoasă sărbătoare care, mai mult decât toate celelalte, iese în evidență în viața noastră de zi cu zi și o luminează. Un praznic bun și frumos în parohiile, în familiile noastre, uneori și în întreaga viață a unui sat sau a unui cartier. Femeile încep a se agita: după îndelungatul post, în Grecia, se pregătește mielul pascal, în Rusia, prăjiturile care poartă însuși numele de „paști”. Noaptea e plină de lumină, de freamăt, tinerii aprind petarde, iar uneori, în Orient, trag focuri de armă. Și asta nu e rău, pentru că Dumnezeu este sărbătoarea omului; când El se apropie, omenește se cade să ne veselim.

Paștile însă simbolizează mai mult decât atât. Cuvântul „Pessah” înseamnă „trecere”. Evreii au străbătut în mod miraculos Marea Roșie: iată prima „trecere”. Hristos străbate biruitor moartea: „trecerea definitivă.”

Da, Hristos, Dumnezeu în Hristos, nu încetează a străbate prin viețile și morțile noastre. El șade la masa păcătoșilor, îi binecuvântează pe copii, preschimbă apa în vin când un bărbat și o femeie se iubesc cu adevărat, redă încredere vameșilor și desfrânatelor care se pocăiesc, ne invită să rupem lanțul istoriei, lanțul nenorocirii, prin paradoxala dragoste de vrăjmași. Se alătură nouă în tumultul durerilor și bu-

curiilor noastre, pentru că împreună cu El să înviem.

Să înviem, sau, după cuvântul Scripturii, să ne sculăm, să ne trezim, adică să devenim vii într-o viață mai tare decât moartea, într-o viață de lumină întocmai unui pârâiaș de munte într-o zi cu soare. Lumină pe care uneori o presimțim privind o ființă dragă, sau o vedem atunci când înfloresc migdalii, sau la sfârșitul iernii când pajiștile se acoperă cu narcise. Și aceasta este o explozie de frumusețe. Însă această frumusețe este vremelnică, pe când învierea lui Hristos este definitivă, asemenea și a noastră înviere: prin botez și împărtășanie, prin cuvântul Fericirilor, Hristos ne cheamă să ne împărtășim de o dragoste care nu mai cunoaște amestec cu ura, ne cheamă spre o viață care nu se mai întrepătrunde cu moartea, iar Apocalipsa ne spune că în Cetatea cea veșnică, pe malurile Fluviului vieții, nu există o lună, nu există o zi în care să nu înflorească narcisele și migdalii (Nu credea oare Master Eckhart că, în Hristos,trandafirul de iunie înflorește în plin ianuarie?)

Desigur, noi îmbătrănim, deseori suntem oboșiți, bolnavi, slăbiți. Aceasta este soarta omului cel din afară. Însă omul lăuntric, omul pascal, freamătă în noi, întocmai fluturului în crisalida sa. Inima noastră ajunge la bucuria pascală, uneori arde în noi precum cea a apostolilor în drumul spre Emaus – aceasta fiind



sămânța trupului nostru întru slavă. În ceea ce privește moartea, a noastră sau cea care ne este încă și mai greu să ne-o închipuim, a celor pe care îi iubim, ne-o înfățișăm, cu smerită încredere, ca fiind însăși preschimbată de acum într-o trecere, într-o cale a învierii. „Ieri” spunem la Utrenia Paștilor, „m-am îngropat împreună cu Tine, o Hristoase. Ieri m-am răstignit împreună cu Tine. Acum, Mântuitorule, Însuși mă preaslăvește întru Împărăția Ta.”

Paștile. Adevărata viață vine către noi în măsura în care noi mergem către Hristos. Atunci sufletul devine surâs, emoție, dragoste, tandrețe curată și sensibilitate, viață curată. Cel Înviat uneori poate, chiar în pofida noastră, să ne arate capabili de adevărata bunătate, atât îndelungată și răbdătoarea slujire cât și, uneori, o simplă vorbă, o simplă privire, care vine să salveze pe cineva de la deznădejde. Oamenii din zilele noastre adesea suferă de singurătate – în chiar mijlocul marilor orașe, până și în mijlocul mulțimilor. Fie ca această căldură, comuniunea Paștilor, să lumineze în Biserică și, prin ea, în întreaga lume. „Să strălucim de bucurie, spun de asemenea textele liturgice, să ne îmbrățișăm unul pe altul. Să-i numim frați chiar și pe cei ce ne urăsc. Să iertăm toate pentru Înviere.”

Întreg cosmosul este în plină evoluție până în ziua arătării noii zidiri, iar noua zidire se naște de Paști, când Hristos cel înviat inaugurează tainic, sacramental, o nouă eră. Istoria umanității tinde spre unimea Ierusalimului celui de pe urmă unde „toate neamurile își vor aduce cinstea și slava”, iar acest ultim Ierusalim nu e altul decât trupul lui Hristos, asumând, aducând împreună, prin puterea

Învierii, toate limbile, toate culturile, toate „religiile” și, de asemenea, toate „ateismele” în măsura în care acestea nu au încetat și nu încetează să se revolte împotriva tuturor caricaturilor lui Dumnezeu. Astăzi, umanitatea se unește datorită marilor dislocări, marilor distrugerii. Chiar și bisericile, în „trupul” lor sociologic și psihologic, sunt atinse de dislocări, într-o măsură văzută sau ascunsă. Însă toate acestea vor avea cu siguranță un loc în acest straniu dinamism al morții-învierii, în acest dinamism pascal. Și, pentru a preschimba toată moartea în înviere, se cer oameni ai nevoiței, oameni ai unei viziuni, oameni care nu descurajează ei înșiși, ci care îi îmbărbătează și pe alții, dându-le curaj și încredere. Și de unde oare își vor dobândi ei această putere, această dragoste creatoare, dacă nu din Înviere? „Eu sunt Învierea și Viața”, spune Iisus. Așadar nu este vorba de a aștepta învierea. Trebuie să o trăim și să o facem să trăiască încă de acum. În ea, în Duhul Sfânt, omul își regăsește chemarea sa de creator zidit. „Pentru a rezuma toată întinderea veacurilor”, spunea Sfântul Maxim Mărturisitorul, „unii țin de pogorârea lui Dumnezeu către oameni, alții de urcușul oamenilor către Dumnezeu.” La Paști, în Hristos, Dumnezeu se face deplin arătat omului. Este acum rândul oamenilor, în Sfântul Duh, să se descopere lui Dumnezeu.

Păcat că nimeni nu i-a putut spune lui Nietzsche:

„Hristos a înviat!
Adevărat a înviat!”

Olivier Clément

Calea spre SFÂNTUL ȘI MARELE SINOD AL BISERICII ORTODOXE întrunit în Creta

Așa cum am putut observa în textul precedent, Biserica a asumat sinodali-tatea, de la începuturile organizării ei, ca un cadru de manifestare a comuniunii, pornind de la modelul oferit de *Sinodul apostolic*. Natura sinodală a fost pusă în valoare și în dimensiunea canonică, prin exigența exprimată de Sfintele canoane ca toate aspectele de ordin doctrinar, pastoral și disciplinar să fie încadrate în comuniunea sinodală.

În a doua parte a secolului XIX și începutul secolului XX pârghiile economice puse în mișcare de industrializare au avut ca și consecință nu numai o revoluție economică, dar și o schimbare radicală a modului de comunicare și interacțiune. În acest context, ideile de emancipare națională exprimate în cadrul procesului de constituire a Statelor-Națiune în Occident au pătruns și în rândul popoarelor din Balcani, consolidând identitatea națiunilor ce vor ajunge să constituie, în a doua jumătate a secolului XIX, noile state naționale, printre care unele sunt majoritar ortodoxe. În aceeași perioadă, pornind de la emanciparea națională s-a ajuns la dorința de emancipare bisericească, solicitându-se respectarea dreptului de autodeterminare inclusiv la nivel bisericesc. Patriarhia ecumenică, în a cărui teritoriu canonic se petrecea acest proces, a privit cu reținere perspectiva constituirii de noi biserici autocefale, unul dintre motivele invocate fiind și faptul că o astfel de decizie nu ar putea fi luată decât pe calea unui nou *sinod ecumenic*. Tot în această perioadă, sub influența curenților iluministe și umaniste, statele au ajuns încetul cu încetul să contureze o traiectorie economică și socio-culturală distinctă de perspectiva bisericească și au fost astfel introduse în agenda publică aspecte legate de generalizarea schimburilor economice, care a adus nevoia uniformizării calendarului la nivelul statelor. Introducerea în legislația civilă a prevederilor legate de libertatea religioasă și de conștiință a dus la rândul ei la nevoia oficializării relațiilor

dintre cultele recunoscute în fiecare țară. Influența din ce în ce mai mare a curentelor ideologice secularizante a dus la introducerea procedurilor civile pentru căsătorie și divorț care au afectat neuniform practica bisericească din diferitele Biserici autocefale.

Dacă la problemele regionale, răspunsurile au fost date în mod constant de sinoade regionale, având în vedere că toate aceste noi provocări aveau un impact asupra Bisericii în totalitatea ei, se simțea nevoia unor răspunsuri unitare care nu puteau fi date decât de o manifestare a comunicării și comuniunii la nivel general sau universal.

Într-un astfel de context, în 12 iunie 1902, Patriarhul Ioachim al III-lea a adresat Bisericilor Ortodoxe autocefale o enciclică prin care a subliniat importanța unei mai bune comunicări între Bisericile Ortodoxe, lansând inițiativa organizării unor întruniri panortodoxe.

PRIMII PAȘI SPRE O NOUĂ ORGANIZARE A MANIFESTĂRII SINODALE LA NIVEL GENERAL

Chiar dacă exista conștiința evoluțiilor fără precedent din societate și nevoia exprimării coerente la nivelul Bisericii ortodoxe din întreaga lume, evocarea posibilității întrunirii unui Sinod panortodox era, în gândirea multora, o abordare lipsită de realism. Adesea recurgerea la nevoia unui răspuns din partea unui nou Sinod ecumenic, pentru anumite probleme, era pentru unii o formă de a amâna

pentru un termen nedeterminat soluționarea problemelor respective. Din nefericire primele decenii ale secolului XX au arătat că globalizarea nu aduce numai generalizarea schimburilor economice și socio-culturale, dar și o amplificare a conflictelor.

În acest context mai multe Biserici autocefale și-au exprimat disponibilitatea de principiu pentru dialogul interortodox¹, dar încă se putea constata o rețineră pentru un proiect sinodal concret.

În 8 februarie 1923, printr-o scrisoare adresată Întâistătătorilor Bisericilor ortodoxe autocefale, Patriarhul Meletie IV a arătat importanța consolidării relațiilor interortodoxe, și a invitat Bisericile autocefale să trimită delegații la Constantinopol pentru un *congres panortodox*. Această întrunire s-a concretizat în același an, dar nu au participat decât Patriarhia ecumenică, Biserica Serbiei, Biserica României, Biserica Ciprului și Biserica Greciei.² Cu toate ne-

1. În anul 1920, Mitropolitul Primat al Bisericii Ortodoxe Române Miron Cristea, printr-o scrisoare adresată Patriarhului ecumenic, a arătat importanța reinodării tradiției sinodale la nivel panortodox, iar într-o lucrare de sinteză a prezentat poziția Bisericii ortodoxe Române față de un astfel de proiect. Vezi Miron CRISTEA, *Chestiunea unui nou sinod ecumenic al Bisericilor răsăritene*, București, 1920.
2. Vezi „Raportul Arhimandritului Scriban către Înalț Prea Sfințitul Prezident al Sfântului Sinod al Sfintei Biserici autocefale ortodoxe române, D.D. Dr. Miron, cu privire la Conferența interortodoxă din Constantinopol, ținută între 10 mai și 8 iunie 1923”, în *Biserica Ortodoxă Română*, XLI (1923), nr. 9, p. 661.



junsurile, acest eveniment a fost un prim pas spre o comunicare interortodoxă organizată și o reconfigurare a manifestării coresponsabilității Bisericilor autocefale.

În anul următor, la 27 mai 1924, următorul patriarh ecumenic Grigorie al XVII-lea a transmis tuturor Bisericilor Autocefale o enciclică prin care convoca pentru anul 1926 un Sinod Panortodox. Această inițiativă a fost întâmpinată cu rețineră chiar de unele Biserici care au participat la întrunirea din 1923, considerând că un astfel de eveniment trebuie să fie temeinic pregătit, inclusiv prin organizarea unei întruniri sinodale pregătitoare³. În fața unor astfel de atitudini, inițiativa a fost suspendată, optându-se pentru organizarea unor întruniri interortodoxe pregătitoare.

În acest context Patriarhul de Constantinopol, Vasile al III-lea, în data de 1 mai 1926, a transmis o enciclică Întâistătorilor Bisericilor ortodoxe, pentru a propune organizarea unor conferințe pregătitoare. Inițiativa a fost primită cu destulă deschidere, dar abia următorul Patriarh ecumenic, Fotie al II-lea a reușit să organizeze o întrunire panortodoxă, în 1930, în Sfântul Munte, la Mănăstirea Vatoped. Aceasta a avut ca obiectiv principal facilitarea comunicării interortodoxe. La Vatoped, unde au fost prezente toate Bisericile ortodoxe, cu excepția Bisericii Rusiei, a fost consolidată ideea de a întruni un *prosinod*, reuniune sinodală pregătitoare, constituită în jurul Patriarhului

3. Vezi Viorel IONIȚĂ, *Hotărârile Întrunirilor Panortodoxe din 1923 până în 2009*, Basilica, București, 2013, p. 26.

Constantinopolului din câte doi ierarhi ai fiecăriei Biserici autocefale și cel mult doi teologi, în care să se discute 17 subiecte, grupate în 6 teme generale:

- a. Promovarea relațiilor interortodoxe.
- b. Rezolvarea unor chestiuni cu referință directă la viața și disciplina din Biserica Ortodoxă.
- c. Relațiile Bisericii Ortodoxe cu celelalte biserici creștine.
- d. Problema calendarului.
- e. Chestiunea privind statutul Bisericii Ortodoxe din America.
- f. Activitatea Bisericilor Ortodoxe în cadrul popoarelor din care fac parte.

Acestui viitor *Prosinod* nu i se preconizau competențe decizionale care să ducă la adoptarea unor hotărâri obligatorii pentru întreaga Biserica Ortodoxă, ci era în primul rând un for pregătitor, instanță de concertare a dialogului interortodox. Tot cu această ocazie a fost evocată nevoia constituirii unui Sinod Permanent al Bisericii Ortodoxe, dar această inițiativă nu a fost oficializată în vreun fel ⁴.

Cel de-al Doilea Război Mondial a încetinit procesul de colaborare interortodoxă, dar evenimentele deja trăite au marcat conștiința unei nevoi de colaborare sistematică între Bisericile autocefale.

După încheierea celui de-al Doilea Război Mondial, cu ocazia aniversării a 500 de ani de la proclamarea autocefaliei Bisericii Ortodoxe Ruse, a fost organizată la Moscova o conferință Ortodoxă de la care au lipsit doar delegațiile Patriarhiei Ierusalimului și a Bisericii Ciprului. Profund marcată de noul context politic, Conferința de la Moscova a abordat problema relațiilor cu Vaticanul, problematica validității hirotoniilor anglicane, poziționarea Bisericii Ortodoxe față de mișcarea ecumenică și problema Calendarului. Cea mai importantă decizie cu impact asupra întregii Biserici ortodoxe a fost luată în privința raportării Bisericilor Ortodoxe la sărbătorirea Paștilor ajungându-se la concluzia că în centrul problemei calendarului stă fixarea datei Paștilor și precizând că această dată trebuie să fie calculată pentru toate Bisericile ortodoxe după *Pascală alexandrină* care folosește calendarul Iulian ⁵.

Revigorarea efectivă a inițiativei pregătirii unui Mare Sinod al Bisericii Ortodoxe a avut loc în timpul Patriarhului ecumenic Athenagora, care în 1951 a adresat întâistătorilor Bisericilor Ortodoxe autocefale o primă scrisoare prin care a făcut o invitație oficială la un demers de comuniune și de mărturie ortodoxe. Datorită reținerii unor Bisericilor ortodoxe autocefale care evocau insuficienta pregătire a Bisericilor pentru astfel de reuniuni, o a doua scrisoare a fost adresată de același Patriarh în 1952. De această dată răspunsurile au fost mai favorabile, constatându-se că există un consens

4. Vezi Viorel IONIȚĂ, *Hotărârile...*, p. 32.

5. Vezi Viorel IONIȚĂ, *Hotărârile...*, p. 53- 54.

în ceea ce privește aprecierea nevoii de a organiza întruniri care să exprime cât mai coerent cu putunță comuniunea ortodoxă la nivel general.

LANSAREA PROCESULUI SINODAL

Pornind de la inițiativa Patriarhului Athenagora, în 1961 s-a întrunit la Rodhos prima Conferință Panortodoxă care lansează procesul de pregătire a Sfântului și Marelui Sinod al Bisericii Ortodoxe.

Întrunirea a făcut o reevaluare a preocupărilor Bisericilor ortodoxe autocefale în ceea ce privește dialogul interortodox și a stabilit o listă de aproximativ o sută de subiecte care au nevoie de clarificări, astfel încât manifestarea comuniunii ortodoxe, atât în plan doctrinar, cât și liturgic și canonic, să fie coerent exprimată.

Următoarele Conferințe Panortodoxe de la Rodhos, 1963 și 1964, au fost marcate de contextul interconfesional european și de personalitatea Patriarhului Athenagora care a făcut din consolidarea relațiilor intercreștine în Europa un obiectiv principal, apreciat de unii, criticat vehement de către alții.

Cea de-a IV-a Conferință Panortodoxă s-a întrunit la Chambésy în 1968 și a avut menirea de face un pas decisiv în privința clarificării modului în care se poate avansa spre întru-



nirea unui Sfânt și Mare Sinod înființând organismele ce au asigurat coerența parcursului sinodal. Astfel s-a înființat Comisia pregătitoare și Secretariatul acesteia și s-a inițiat organizarea unor Conferințe Panortodoxe Presinodale care au primit mandatul de a trece la organizarea efectivă a Sfântului și Marelui Sinod.

SISTEMATIZAREA PROCEDURILOR PREGĂTITOARE ȘI STABILIREA ORDINII DE ZI A SFÂNTULUI ȘI MARELUI SINOD

Pornind de la decizia din 1968, în 1976, tot la Chambésy, a fost organizată prima Conferință Presinodală Panortodoxă, care a trecut la evaluarea efectivă a perspectivelor, într-un mod cât se poate de realist. Cu această ocazie s-a constatat că temele puse în discuție în 1961, deși subliniază probleme reale, care trebuie să fie aprofundate și clarificate, diversifică atât de mult frontul de lucru încât riscul este să se pună în pericol avansarea coerenței și eficienței. După dezbateri și propuneri diverse, s-a ajuns ca din mulțimea subiectelor evocate anterior să se rețină 10 teme fiind considerate ca o ordine de zi a Sfântului și Marelui Sinod al Bisericii Ortodoxe. Aceste teme sunt:

1. Calendarul;
2. Impedimente la căsătorie;
3. Adaptarea regulilor postului la condițiile contemporane;
4. Relațiile Bisericii Ortodoxe cu alte Biserici și confesiuni creștine;
5. Relațiile Bisericii Ortodoxe cu mișcarea ecumenică
6. Relațiile Bisericii Ortodoxe cu lumea;
7. Diaspora ortodoxă;
8. Autocefalia și maniera ei de proclamare;
9. Autonomia și maniera ei de proclamare;
10. Dipticele.

Pe lângă această sistematizare a obiectivelor, Conferința presinodală panortodoxă din 1976 a precizat și o metodă concretă de lucru. Astfel, Secretariatul pentru pregătirea Sfântului și Marelui Sinod, stabilit la Chambésy, avea misiunea de a fi un organism de comunicare cu toate Bisericile autocefale, preluând diversele propuneri și elaborând un raport de sinteză. Acest raport era analizat de către Comitetul interortodox, iar după completarea lui și formularea unui document într-un mod acceptabil pentru toate delegațiile Bisericilor Ortodoxe prezente, era transmis către fiecare Sfânt Sinod, pentru a fi ratificat sau comentat. Secretariatul centraliza ratificările și comentariile ținând cont de acestea în procesul de elaborare a unui text final care urma să fie discutat în cadrul Conferinței Preconciliare. Secretariatul, Comitetul Interortodox și Conferința Preconciliară erau coordonate de către reprezentantul Patriarhiei ecumenice care avea rolul de a întreprinde

toate cele necesare pentru a favoriza dialogul spre manifestarea consensului.

Din acest moment, putem spune că sistemul de pregătire a Sfântului și Marelui sinod, inițiat cu multe ezitări, a început să fie cu adevărat stabil și coerent.

După câțiva ani, în 1982, au apărut și primele rezultate concrete ale acestei metode discutându-se tema impedimentelor la căsătorie, problematica legată de post și cea care privește calendarul.

În 1986, în cadrul celei de *A treia Conferință Preconciliară* de la Chambésy a fost abordată problema contribuției Bisericii Ortodoxe pentru realizarea păcii, justiției, libertății, fraternității, iubirii între popoare, relațiile Bisericii Ortodoxe cu mișcarea ecumenică și cu ansamblul lumii creștine, și s-a continuat discutarea problematicii postului.

Conferința a elaborat un *Regulament al conferințelor preconciare* și al *Comisiilor interortodoxe* pentru a le eficientiza activitatea. Având în vedere că obiectivul dialogului interortodox este consolidarea comuniunii, s-a ajuns la concluzia că modul de luare a deciziilor în Comisii și Conferințe trebuie să fie cel al consensului, iar metoda votului majoritar a fost rezervată doar pentru aspectele procedurale.

După căderea regimurilor comuniste s-a intrat într-o nouă etapă a dialogului interortodox și în consecință a pregătirii întrunirii Sfântului și Marelui Sinod.

Noul Patriarh ecumenic Bartolomeu a încercat să dinamizeze procesul, organizând în 1990 și în 1993 două *comisii pregătitoare*,

cu această ocazie discutându-se problematicele diasporei și autocefaliei. Ca o prelungire a discuțiilor pe marginea diasporei ortodoxe, în 1995 a fost organizat un Congres al canoniștilor, la Chambésy, care a pregătit un regulament al Adunărilor episcopale din diaspora ortodoxă.

Patriarhul Bartolomeu a marcat procesul de pregătire a Sfântului și Marelui Sinod, prin integrarea în acest proces a încă unui organism care și-a dovedit în cele din urmă eficiența: *Sinaxa Întâistătătorilor Bisericii Ortodoxe autocefale*. Chiar dacă întrunirile sinaxei din anii 1990 nu au avut ca subiect exclusiv Marele Sinod, toate aceste ocazii au consolidat conștiința sinodală și s-au dovedit a fi o concretizare, fără a fi explicit asumată, a ceea ce întrunirea de la Vatoped propunea să fie Prosinodul, sau Sinodul Permanent⁶.

FINALIZAREA PROCESULUI PREGĂTITOR

În 2008 a avut loc prima Sinaxă a întâistătătorilor, reunită în plen pe tema Sfântului și Marelui Sinod și pentru prima dată s-a ajuns la precizarea unui calendar precis pentru a avansa spre întrunirea acestuia. În conformitate cu deciziile luate de Sinaxa din 2008, în 2009, Conferința Preconciliară, reunită la Chambésy, a luat în discuție problematica diasporei, discutată deja în 1993, a preluat elementele consensuale deja asumate și a pregătit un document final pe

6. Sinaxa este constituită din Primatei însoțiți de doi ierarhi și cel mult doi consultanți teologici.

această temă. În anii următori, în mai multe rânduri s-a încercat să se ajungă la un consens în ceea ce privește procedura de proclamare a autocefaliei și a modului de uniformizare a dipticelor, fără a se constata un progres efectiv. În aceste condiții, singura soluție pentru a avansa în procesul Sinodal era să se asume cu modestie că în privința unor teme, Bisericile ortodoxe autocefale nu sunt încă pregătite să exprime consensul și s-a decis ca Sfântul și Marele Sinod să se limiteze la a discuta și adopta doar documentele care nu provoacă disensiuni.

În 2014 s-a reunit o nouă Sinaxă a întâistătorilor, la Fanar, și cu această ocazie s-a decis ca Sfântul și Marele Sinod al Bisericii Ortodoxe să se întrunească, dacă nu vor interveni situații de forță majoră, în perioada Rusaliilor a anului 2016. Aceași Sinaxă a stabilit ca pregătirea documentelor supuse aprobării să fie realizată de Comisia pregătitoare, urmând ca forma finală să fie adoptată în cea de-a V-a Conferință Panortodoxă Preconciliară.

În perioada următoare Comisia Pregătitoare s-a întrunit în mai multe rânduri și astfel au fost transmise Conferinței Preconciliare întrunită la Chambésy în octombrie 2015 cinci documente asupra cărora exista un consens și o temă asupra căreia una dintre Biserici a manifestat rezerve.

În baza acestor rezultate Sinaxa întâistătorilor întrunită în luna ianuarie 2016, la Chambésy, a adoptat Regulamentul Sfântului și Marelui Sinod și a decis intrarea în linie dreaptă pentru întrunirea Sinodului între 19 și 26 iunie 2016, în Creta. Din cele 6 do-

cumente prezentate Sinaxei, cinci au fost asumate de către întâistătorii bisericilor autocefale. Biserica Georgiei a ridicat obiecții privind căsătoriile mixte menționate în documentul privind impedimentele la căsătorie, iar Biserica Antiohiei a exprimat rezerve în privința Regulamentului Sinodului. Sinaxa a decis ca textele să fie înaintate Bisericilor autocefale pentru ca până la întrunirea Sinodului să fie organizate dezbateri și analize astfel încât să se poată trece la amendarea și adoptarea lor în Sinod.

Observăm așadar că Drumul spre Sfântul și Marele Sinod al Bisericii Ortodoxe, întrunit în Creta în anul 2016 a fost marcat de etape timide, ezitări, împliniri, dar și neajunsuri. Cu toate acestea, sinodalitatea Bisericii, ca manifestare a comuniunii, nu a încetat să se manifeste, Biserica fiind prin natura ei într-un sinod continuu. Întrunirile periodice ale delegațiilor Bisericilor nu sunt altceva decât momente de bilanț, timp de evaluare a nivelului de manifestare a comuniunii și a modului în care Biserica, în întregimea ei, este capabilă să dea răspunsuri concrete la provocările cu care se confruntă. Conștienți de această realitate, părinții sinodali au precizat, în mesajul adresat la sfârșitul lucrărilor, nevoia ca Sfântul și Marele Sinod al Bisericii Ortodoxe să se întrunească periodic, astfel încât vocea Bisericii să se audă în mod constant, în contextul unei lumi care se află într-un dinamism din ce în ce mai complex.

(*Va urma*)

Pr. Patriciu Vlaicu



Dicționar LITURGIC

DESPRE RÂNDUIALA HIROTESIEI ICONARULUI

Înainte de jumătatea secolului al XIX-lea¹, iconarul avea o relație specială cu Biserica, întrucât acesta era hirotosit de către preot, pentru a primi darul de zugrăvi corect chipul Mântuitorului, al Maicii Domnului și al Sfinților, după o perioadă de ucenicie pe lângă un maestru care cunoștea izvoadele (modelele) vechilor zugrăvi. Tradiția hirotosiei iconarilor s-a continuat apoi tot mai izolat, în anumite zone din România, iar în timpul comunismului ateu aproape că a dispărut. În prezent, Biserica îi re-îmbisericește pe pictorii de artă sacră, în unele episcopii având loc hirotosii de iconari².

1. La jumătatea secolului al XIX-lea arta sacră din România începe a fi influențată foarte mult de arta occidentală de tip renascentist, ceea ce va duce la o laicare a picturii bisericești și la o dezbișericire a pictorilor.
2. Un exemplu de acest fel este hirotosia în iconari a mai multor tineri din diverse țări ortodoxe, de către părintele David Roșca, la sfârșitul *Seminarului Internațional de Iconografie*, organizat la Mănăstirea Putna în anul 2013.



Conform erminiilor³, hirotesia iconarului se săvârșea în ziua de Paști⁴, după slujba Vecerniei (numită și *A doua Înviere*), în fața icoanei Maicii Domnului⁵ (lucru care amintește tradiția conform căreia primele icoane pictate au fost cele cu chipul Născătoarei de Dumnezeu, zugrăvite de Sfântul Apostol Luca), după parcurgerea postului în rugăciune, după mărturisirea păcatelor și primirea Sfintei Împărtășanii.

Rânduiala propriu-zisă consta în: Binecuvântarea mică, Rugăciunile începătoare, cântarea troparelor: „*Mută să fie gura păgânilor...*” și a Troparului Schimbării la Față, după care preotul făcea semnul cru-

cii deasupra capului ucenicului, zicând cu glas: *Doamne miluiește*, și citea o rugăciune de consacrare. Urma o ectenie și apoi se făcea Otpust.

Troparele nu sunt întâmplător alese. Primul tropar se găsește la sfârșitul Paraclisului Maicii Domnului și se pare că îl are ca autor pe Sfântul Teostirict, apărător al sfintelor icoane, care a viețuit în secolele VIII-IX și care a avut de suferit cumplit pentru mărturisirea sa, tăindu-i-se limba,

nasul, urechile și vârfurile degetelor sub Constantin Copronimul (741-775), după ce nu a fost de acord să semneze un document de condamnare a icoanelor⁶; iar Troparul Schimbării la Față exprimă în modul cel mai clar temeiul pictării icoanelor, și anume vederea Fiului lui Dumnezeu Întrupat, înconjurat de slavă. În același timp, prin tropar, iconarul dimpreună cu toți cei prezenți se roagă: „... strălucească și nouă, păcătoșilor, lumina Ta cea pururea fiitoare...”, arătând că doar pătruns fiind de lumina arhetipului și de inspirație dumnezeiască are să poată picta chipul Său⁷. De aceea, în unele pisanii

3. A se vedea *Erminia Picturii bizantine* a lui Dionisie din Furna, Editura Sofia, București, 2000, p. 22-23.
4. Se pare că în Țările Române se făceau hirotesiile de iconari și în alte zile.
5. În erminie se specifică faptul că este icoana Maicii Domnului numită *Povățuitoră* sau *Călăuzitoare*.

6. După anul 1945, puterea comunistă care avea totul sub cenzură, înțelegând acest tropar ca pe un blestem aruncat asupra necredincioșilor, a solicitat eliminarea lui din Ceasloavele editate de Institutul Biblic al B.O.R, ceea ce s-a și întreprins. Din păcate, nu a mai fost reintrodus nici după anii '90, iar în ultima ediție a Ceaslovului, din 2014, de asemenea nu există.
7. Evagrie Ponticul îndeamnă pe iconar „să se stră-

de mănăstiri sau biserici de mir se găsesc texte care dau mărturie că Dumnezeu lucrează prin mâna pictorilor: „S-a sfârșit zugrăvirea acestei biserici în anul Domnului X, prin mâna nevrednicilor pictori...”

Rugăciunea de hirotésie (pe care o vom reda mai jos) este o sinteză a teologiei icoanei și a temeilor ce stau la baza ei: faptul că Dumnezeu Fiul S-a întrupat „în vremile... mai de pe urmă” („în zilele acestea din urmă ne-a grăit nouă prin Fiul...” Evr. 1, 2); ne amintește tradiția conform căreia chipul Mântuitorului Hristos s-a imprimat prin voia Sa, pe mahrama trimisă spre vindecare lui Abgar al Edesei, spre mărturie că El este Dumnezeu Cel adevărat; se arată că începutul iconografiei a fost pus de către Sfântul Apostol Luca, care, fiind inspirat de Dumnezeu, a pictat chipul Maicii Domnului cu pruncul Iisus în brațe, primind binecuvântarea Fecioarei Maria însăși; este invocat harul Duhului Sfânt peste cel adus spre hirotésie, spre luminare și înțeleptire („... Dumnezeuul tuturor, luminează, înțelepțește sufletul, inima și cugetul robului Tău...”), pentru a zugrăvi chipul lui Dumnezeu Fiul, al Maicii Sale și al sfinților, întru slava lui Dumnezeu și întru înfrumusețarea sfintei biserici și spre „iertarea păcatelor celor ce cu cinstire cuviincioasă le aduc acestora închinăciune și cu bună cucernicie le sărută...”; iar în cele din urmă preotul se roagă pentru cel hirotésit ca să fie izbăvit „de toată diavoleasca uneltire”, adică de mândrie și de iubirea de argint.

duiască să picteze icoanele privind mereu spre arhetip”.

Doamne Iisus Hristoase, Dumnezeul nostru, Cel cu firea dumnezeirii nemărginit și pentru mântuirea oamenilor, în vremile acestea mai de pe urmă, Te-ai întrupat în mod tainic din Fecioara Maria și de Dumnezeu Născătoarea și ai socotit vrednic lucru să fii zugrăvit; Care Singur, chipul preacuratei feței Tale l-ai zugrăvit în preacinstita mahramă, și printr-însa ai vindecat boala eparhului Abgar și sufletul lui l-ai luminat spre cunoștința Ta, a adevăratului Dumnezeului nostru; Care prin Duhul Tău cel Sfânt l-ai înțelepțit pe dumnezeiescul apostol și evanghelist Luca a zugrăvi chipul Preacuratei Maicii Tale, care Te poartă pe Tine ca pe un prunc într-ale ei brațe și-i zice lui binecuvântându-l: „Darul Celui născut din mine, prin mine, împreună cu el să fie”; Însuși, Stăpâne, Dumnezeule al tuturor, luminează, înțelepțește sufletul, inima și cugetul robului tău...; și mâinile lui le îndreptează fără de prihană și prea bine a zugrăvi chipul asemănării Tale și al Preacuratei Maicii Tale și al tuturor sfinților, întru a Ta slavă și întru strălucirea și înfrumusețarea sfintei Tale biserici și spre iertarea păcatelor celor ce cu cinstire cuviincioasă le aduc acestora închinăciune și cu bună cucernicie le sărută, și cinstirea Celui înfățișat o înalță; și-l izbăvește pe dânsul de toată diavoleasca uneltire, sporind în toate poruncile tale, prin mijlocirile Preacuratei Maicii Tale, ale sfântului slăvitului apostol și evanghelist Luca și ale tuturor sfinților Tăi. Amin (textul original).

Preot Daniel STÎNGĂ



Sărut mâna, Măicuță!

Am căutat adesea să aflu/simt care sunt delimitările între „a judeca” și „a analiza” o situație... Pentru că, chiar dacă mă străduiesc să nu judec omul, ci situația creată (de obicei atunci când încerc să găsesc circumstanțe atenuante celui de care mi se plânge o altă persoană - și pe care încerc și să o consolez, dar și să opresc judecarea celeilalte), simt un fel de retragere/slăbire a puterii din mine... Vreau să spun că parcă și atunci când încercăm să analizăm, tot ajungem să judecăm (într-o anumită măsură)... Care ar fi atitudinea potrivită (în afară de faptul că mă rog pentru persoanele implicate...)?

Dar între „orgoliu” și „demnitate” care ar fi granița?... Uneori mi se pare foarte subțire...

Vă îmbrățișez cu drag!

Teodora

Draga mea Teodora,

Cu adevărat, granițele sunt foarte delicate între realitățile de care vorbești. Așa că încearcă să rărești și analizele. În timp ce ascuți, de exemplu, persoana care îți cere un sfat sau consolare, în loc s-o analizezi, roagă-te pentru ea, apoi spune-i ce-ți vine din rugăciune. Dar cel mai potrivit ajutor este ascultarea cu rugăciune.

Cealaltă deosebire: orgoliul este starea sufletească în care demnitatea ne-a fost luată de draci. Demnitatea e starea sufletului care se știe slujitor al Împăratului, are o demnitate la Curtea Împăratului, o slujbă importantă. Pentru o înțelegere mai profundă a acestor două stări între care există o prăpastie, este nevoie de atenție la gânduri. Gândurile stării de orgoliu sunt de neconfundat și sunt însoțite de simțirea unei rușini, a unei vinovății. Dar, desigur, atunci când dăm atenție simțămintelor noastre delicate. În starea de demnitate simțim recunoștință, mulțumire și uimire pentru mila și bunătatea lui Dumnezeu. Îți doresc din toată inima să te bucuri de aceste simțiri.

Te îmbrățișez și eu cu drag!

Maica Siluana

Poveste de dragoste

A fost odată ca niciodată, s-au cunoscut, s-au iubit și povestea lor nu are sfârșit. Cine nu-și dorește să trăiască o poveste de dragoste frumoasă, profundă și care să nu se termine niciodată? Această este o dorință legitimă, pusă în noi de Însuși Dumnezeu. Dar cine dintre noi poate spune că știe ce înseamnă și ce este ea cu adevărat? Cerem dar, de fapt, nu știm ce cerem: „Nu știți ce cereți!”¹ ne spune Mântuitorul. Cu alte cuvinte, nu știți ce înseamnă ceea ce cereți. Lucru valabil încă de la Adam. Nici el nu a știut ce anume înseamnă să fii un Dumnezeu care cunoaște binele și răul, dar și-a imaginat cam cum ar fi acest lucru la sugestia vrăjmașului. La fel și noi, căutăm dragostea poate, ne-o dorim, ne-o imaginăm cam cum ar trebui să fie și de cele mai multe ori suntem dezamăgiți pentru că realitatea nu a corespuns cu imaginea pe care ne-am construit-o singuri. Am fost păcăliți ca și oarecând Adam și continuăm să repetăm mereu aceeași greșeală.

Sfinții însă nu s-au lăsat păcăliți. Nu s-au lăsat înșelați de imaginație, ci prin

curățirea simțurilor, L-au cunoscut pe Hristos și dragostea Lui. Aș asemena viețile lor cu cele mai frumoase povești de dragoste. Au fost oameni simpli, cu slăbiciuni și păcate ca și noi, dar incredibili prin ceea ce au trăit și au biruit cu harul lui Dumnezeu (necazuri, strâmtorări, prigoniri, mucenicii). Fiecare icoană are povestea ei unică de dragoste, dragoste care s-a dovedit a fi mai tare decât moartea. Cum au reușit?

Prin post, prin rugăciuni, prin slujbele bisericii și prin fapte bune. Acestea au fost mijloacele prin care și-au împlinit setea lor de iubire, dobândit-o astfel în mod deplin. Vorbind despre post, Părintele Ghelasie spunea că acesta „nu constituie o opreliște, o îngrădire așa cum poate greșit se consideră, ci este o umplere de sine ce nu mai absoarbe pe nimeni și nu este absorbit de nimeni”², adică el te ajută atât în a nu consuma și în a nu te lăsa consumat dând astfel ocazie harului lui Dumnezeu în a te umple mai deplin (prin rugăciune, slujbe și împărtășanie). Căderea a însemnat o golire de Iubire, fapt pentru care am

1. Sf.Evanghelist Marcu 10, 38.

2. Părintele Ghelasie Gheorghie, *Memoriile unui Isihast*, Ed. Platytera, vol. II, p. 217.

rămas cu această necesitate de umplere din nou de Iubire. Postul tocmai asta face, ne dă posibilitatea de a ne umple din nou de ceea ce am fost goliți odinioară prin cădere, adică de iubirea lui Dumnezeu. De aceea Îl și mâncăm în mod practic pe Dumnezeu prin Sfânta Euharistie. Și atunci mă întreb, de ce oare noi ezităm sau chiar fugim de ceea ce ne aproprie cu adevărat de ceea ce ne dorim cel mai mult: dragoste? Cum am putea să credem că știm să iubim, că putem să menținem o dragoste neschimbată, nealterată, mereu aceeași prin propriile puteri, fără o curățire în prealabil a propriei noastre ființe și fără o conectare la sursa principală de iubire care este Dumnezeu? Părintele Stăniloae spune că „demonii sunt poate dovada cea mai concretă a neputinței de a-și satisface setea de viață în afara lui Dumnezeu, prin ei înșiși, prin propriile puteri”³.

Dumnezeu nu ne vinde telenovele (azi te iubesc, mâine te urăsc și poimâine mai vedem), ci ne invită pe fiecare în parte să trăim o poveste de dragoste, profundă și care nu are sfârșit. Dacă legătura dintre om și Dumnezeu n-ar fi fost una de dragoste, atunci nici postul și nici toate celelalte rânduieli ale Bisericii nu și-ar fi avut rostul. De aceea se și vorbește în evangheliile de Tatăl care se grăbește să facă nuntă Fiului Său⁴. Nunta tocmai aceasta presupune: o legătură de dragoste între Mire și



mireasa Sa. „Veniți – căci, iată, toate sunt gata!”⁵. *Putem alege și să nu răspundem invitației. Dar de ni se va întâmpla cumva să rămânem în afara camerei de nuntă, rămânem nu pentru că gazda ne-a exclus, ci propria noastră alegere.*

„Cămara Ta, Mântuitorule, o văd împodobită, și îmbrăcăminte nu am ca să intru într-însa, luminează-mi haina sufletului meu, Dătătorule de lumină, și mă mântuiește!”⁶

Iuliana TRANCA, Paris

3. Părintele Dumitru Stăniloae, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. 3, p. 273.

4. Pilda nunții Fiului de Împărat, Matei 22, 1-14.

5. Sf. Evanghelist Luca 14, 17.

6. Cântare bisericească, Luminânda care se cântă la denii.

PRECUM ÎN ADAM TOȚI MOR, AȘA ȘI ÎN HRISTOS TOȚI VOR ÎNVIA

(1 Cor. 15, 22)

„Dumnezeu nu ne spune doar cu cuvântul Său că morții vor învia, ci săvârșește pentru noi chiar minunea învierii; (...) mai întâi înviază o copilă moartă de puțină vreme (Mt. 9, 23-25); pe urmă îl scoate din moarte pe un tânăr, dându-l iarăși maicii sale (Luca 7, 11-15); apoi îl scoate pe Lazăr din mormânt, care deja începuse a putrezi, fiind îngropat de patru zile (Ioan 11, 17-44). În cele din urmă înviază din morți trupul Său omenesc, care fusese străpuns de cuie și de suliță, și care purta drept mărturie rănila făcute de cuie și de suliță.”

SF. GRIGORE DE NYSSA – Despre suflet și înviere

Cei care nu cred în învierea lui Hristos nu cred în viață. Căci existența noastră pământească nu este decât o reeditare a căderii din ceruri a lui Adam, care ne duce în mod inevitabil la moarte. Un om care cade din înaltul unui zgârie-nori este încă viu înainte de a atinge pământul, dar putem oare numi viață cele câteva secunde care îl despart de moarte?

Suntem cu toții în situația acestui om: căderea noastră începe în momentul nașterii și oricare ar fi durata existenței noastre, un minut sau o sută de ani, ea este un nimic față de neantul infinit în care ne aruncă moartea: „Dacă îmi îndrept privirea înaintea mea, ce spațiu nemărginit unde nu exist! dacă mă uit îndărăt, ce înșiruire înspăimântătoare unde eu nu sunt! cât de neînsemnat este locul meu în hăul imens al timpului! Eu nu sunt nimic: un interval atât de mic nu este suficient ca să mă deosebească de neant” (Bossuet – „Predică despre moarte”).

Sfârșitul vieții noastre pământești fiind inevitabil și definitiv, cei care cred în această viață cred în moarte și în neant: „Mi s-a părut întodeauna uimitor și de neînțeles îndârjirea, și chiar entuziasmul, cu care propaganda anti-religioasă se luptă, într-un fel, în numele neantului. S-ar deduce de aici că spulberarea omului în neant este un lucru foarte bun, și chiar minunat. În timp ce credința în veșnicie și în nemurire ar fi, ca să spunem așa, dăunătoare, și de aceea trebuie să luptăm împotriva ei din toate puterile” (Părintele

Alexandre Schmemmann – „Voi toți care sunteți înșetați”).

Redusă la dimensiunea sa pământească, viața omenească nu este decât o agitație nesăbuită și zadarnică, dat fiind că la capătul tuturor căilor lumești, fără nicio excepție, nu ne așteaptă decât dispariția definitivă a persoanei noastre pământești: „Iată un om care a trăit, a studiat, a suferit, s-a entuziasmat, a iubit, iar acum totul s-ar sfârși ca și cum nici n-a existat” (Părintele Alexandre Schmemmann, op. cit.).

Ce rămâne la sfârșitul unei existențe omenești, oricare ar fi ea? Același lucru ca pe un ecran cinematografic după sfârșitul filmului: nimic. Moartea realizează egalitatea desăvârșită între toți oamenii și toate animalele pământului, dat fiind că toate viețuitoarele sunt sortite aceleiași neant: „Și înțeleptul moare, ca și nebunul! (...) Căci soarta omului și a dobitocului este aceeași; cum unul moare, așa moare și celălalt, toți au aceeași suflare, și omul nu întrece cu nimic pe dobitoc; căci totul este deșertăciune. Toate merg în același loc; toate au fost făcute din țărână, și toate se întorc în țărână” (Ecleziastul 2, 16; 3, 19-20).

Fără credința în învierea lui Hristos și în viața veșnică, făptura omenească nu este decât neant, care vine din neant, și se va întoarce pentru veșnicie în neant. Fără Hristos, existența omenească și întregul univers nu sunt decât un iad fără ieșire și fără nicio nădejde de scăpare: „Opriți-vă! Voi toți, Universul, toate lumile existente și toate ființele! (...) Căci pentru mine toate



acestea nu sunt decât un iad fără Hristos! (...) Pretutindeni numai iaduri, nenumărate și nesfârșite, în înălțimi, în adâncuri, în întinderile necuprinse! Viața fără Hristos, moartea fără Hristos, adevărul fără Hristos, soarele fără Hristos, universul întreg fără El – totul nu este decât un înspăimântător non-sens, un insuportabil chin, muncile lui Sisif, iadul! (...) Dacă Hristos nu este, n-am ce face cu Adevărul! El nu este decât un iad. Tot așa, dreptatea, dragostea, binele, fercirea, sunt un iad” (Sf. Iustin Popovici – „Omul și Dumnezeu-Om”).

Viața omului nu vine de la om, căci părinții noștri pământești ne dau în același timp viața și moartea. Transpusă în lim-

baj matematic, existența omului muritor poate fi reprezentată cu exactitate prin formula următoare: (+) 1 (nașterea) + (-) 1 (moartea) = 0 (neantul).

Avem, ca să spunem așa, dovada matematică a neantului care este, în esența ei, viața biologică pe care o primim de la părinții noștri după trup. Căci nu există altă viață decât cea care vine de la Dumnezeu, nici alt mijloc de a birui moartea decât învierea lui Hristos: „Omul se naște cu adevărat nu atunci când mama sa îl aduce pe lume, ci atunci când crede în Hristos Mântuitorul înviat din morți, dat fiind că atunci el se naște la viața nemuritoare și veșnică, în vreme ce mama

naște copilul pentru moarte, pentru morământ” (Sf. Iustin Popovici, op. cit.).

A crede în învierea lui Hristos înseamnă a crede în Viață, în Adevăr, în Dragoste, în Dreptate, în victoria finală a Binelui, și în toate celelalte valori omenești care fără Hristos nu sunt decât „zădărnice și goană după vânt” (Ecleziastul 1, 14).

Tot așa cum valoarea unei bancnote nu se află în hârtia din care e făcută, ci în cantitatea de aur pe care o reprezintă, la fel, valoarea omului nu vine de la el însuși, ci de la Duhul lui Dumnezeu care i-a dat ființa și viața: „Adevărul ontologic al omului nu se află în el însuși (...), adică în atributele lui naturale, așa cum susțin teoriile materialiste (...). Făcut după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, omul există în mod concret pe plan teologic. Pentru a fi cu adevărat om, ființa și viața lui trebuie să fie centrate în fiecare clipă pe Dumnezeu. Dacă Îl neagă pe Dumnezeu, se neagă pe el însuși, se distruge pe el însuși” (Panayotis Nellas – „Viața sacralizată”).

Omul real nu este trupul nostru muritor, ci duhul care sălășluiește în el, și care nu vine de la organele noastre de carne, aseamănătoare cu cele ale animalelor, ci de la Dumnezeu, a Cărui imagine este întâpărită în fiecare dintre noi. Credincioși sau necredincioși, avem cu toții sentimentul că valoarea persoanei noastre este superioară trupului nostru de carne: cel mai frumos bărbat din lume, femeia cea mai seducătoare s-ar simți jigniți dacă am pune un semn de egalitate între trupul și persoana lor.

Științele materialiste se – și ne – înșală atunci când consideră că omul este identic cu anatomia lui. Un neurobiolog francez nu se sfiște să afirme că noțiunea de spirit e depășită, dat fiind că ceea ce numim astfel nu este decât o energie electro-chimică fabricată de celulele noastre cerebrale, care sunt identice cu cele ale animalelor: „De la șoarece la om, cortexul cerebral este compus din aceleași categorii de celule, din aceleași circuite elementare. (...) Prin urmare, ce rost are să mai folosim cuvântul Spirit?” (Jean-Pierre Changeux – „Omul neuronal”).

Savanții materialști sunt tot atât de orbi ca un om care ar vrea „să determine valoarea unui tablou prin analiza chimică a culorilor” (Părintele Alexandre Schmemmann, op. cit.).

Atunci când Nietzsche proclamă moartea lui Dumnezeu, el anunță în același timp moartea omului. Căci dacă Dumnezeu e mort, moartea devine atotputernică și veșnică precum un dumnezeu: „Doctrina materialștilor: inerția universală și mekansimele materiei, este moartea” (F. M. Dostoievski – „Meditație”).

Oamenii care L-au ucis pe Dumnezeu în cugetul și inima lor și care au făcut un idol din viața lor pământească au ales moartea. Iar cei care au primit în cugetul și în inima lor cuvântul și duhul lui Hristos au ales viața: „Eu sunt învierea și viața. Cine crede în Mine, chiar dacă ar fi murit, va trăi. Și oricine trăiește și crede în Mine nu va muri în veac” (Ioan 11, 25).

Viorel Ștefăneanu, Paris

Rugăciunea de foc

„Foc am venit să arunc pe pământ și cât aș vrea să fie acum aprins!”
(Luca 12, 49)

Era vremea Postului Mare, vreme de rugăciune, vreme de retragere, vreme în care fiecare din noi încearcă să pună început bun pentru a trăi cu adevărat și bucuria Învierii. Se nimerise ca, spre sfârșitul Postului, să fie rânduită și o tundere de monah, în una din mănăstirile noastre, lucru care se întâmplă destul de rar, căci nici mănăstiri multe nu avem, nici frați începători care să vrea să pornească pe această cale care duce spre viața îngerească nu sunt.

Fiind un moment de înaltă trăire duhovnicească, ne pregătiserăm cu toții să mergem la acea mănăstire, ca să rânduiem cele necesare pentru tundere și să fim alături de Preasfințitul când va lua foarfeca în mână și va zice: *De ce ai venit frate căzând la Sfântul Altar și la această sfântă însoțire?* iar tânărul frate urmând să răspundă: *Dorind viață pustnicească, cinstite părinte!*

Toate au fost rânduite după carte, iar noi, cu toții, așteptam cu emoție clipa în care va începe slujba și la strană se va cânta: *Brațele părintești sânguiește a le deschide mie...*, urmând ca Preasfințitul să-l ia sub mantie pe fratele ce urma să primească tun-

derea și să-l aducă până în fața ușilor împărătești, unde se face de obicei primirea chipului îngeresc.

Așa s-a rânduit că eu am fost pus, cu ascultare, să stau lângă Preasfințitul, cu cartea deschisă spre ierarh, urmărind slujba și cele ce trebuiesc spuse. Eram cuprins cu toate simțurile în această ascultare, care mi se părea ceva cu adevărat înălțător și urmăream rând cu rând fiecare stih, fiecare tropar, fiecare rugăciune care trebuia rostită, ca nu cumva, din neglijența mea, să se încurce ceva.

Rugăciunea ne furase pe toți, am uitat de timp, nu mai știam ce oră era și de fapt când ar fi trebuit să începă slujba, și iată că strana cânta deja, Preasfințitul pășea agale cu mantia arhierescă dinspre pronaos spre ușile împărătești, iar pe fețele celor prezenți fugea timid câte o lacrimă la auzul troparului care răsuna: *Brațele părintești sânguiește a le deschide mie...*, *Spre bogăția cea necheltuită a îndurării Tale căutând acum, Mântuitorule, nu trece cu vederea inima mea cea sărăcită...*

Preasfințitul a ajuns până în fața altarului, unde eu îi țineam molitfelnicul deschis, iar din acea clipă slujba tunderii propriu-zise a început. Am uitat să vă spun un detaliu

important, la slujbele de tundere, monahii care asistă poartă toate însemnele monahale pe care le-au primit ei înșiși la tundere: paramanul, dulama, centura, rasa, sandalele, potcapul, crucea, camilafca, mantia și nu în ultimul rând metaniile. Monahii sunt îmbrăcați ca niște ostași adevărați ai lui Hristos, ca unii care sunt gata în orice clipă de lupta cea duhovnicească, căci așa zice și apostolul Pavel către Efeseni, și anume: *Fraților, îmbrăcați-vă cu toate armele lui Dumnezeu, ca să puteți sta împotriva uneltirilor diavolului!* Și în acest chip, monahii îl primesc pe noul ostaș în oastea cea duhovnicească, în obștea monahală, în frăția cea pentru Hristos, îl primesc cu toate onorurile duhovnicești, ca să arate cu adevărat Slava Celui pentru care urmează să se lepede de lume.

Dar ce se întâmplă? Slujba mergea liniștit înainte, eu îl priveam cu cea mai mare atenție pe Preasfințitul, ținând cartea îndreptată către dânsul, iar Preasfințitul își îndreptă dintr-o dată privirea către mine, ochii îi crescuseră mari de sub ochelari, piciorul drept i se pornise în față de parcă ar fi vrut să pășească, își ridică brațul drept întinzând mâna în direcția mea, prinzând în același timp și o parte din mantie, într-un cuvânt se pornise către mine de parcă văzuse o rătare și voia să mă ia și pe mine sub mantia arhierescă ca să mă acopere.

Vă mărturisesc că atunci mi-au trecut o sumedenie de gânduri prin minte, ce oi fi greșit?, oare am încurcat paginile din carte, am uitat să fac ceva? Doamne iartă-mă, că pentru ale mele neputințe cu siguranță ceva am încurcat....

De greșit ca de greșit, de încurcat ca de încurcat, mai treacă meargă, primește Domnul pocăința mea, dar și ceilalți frați din biserică au amuțit și mă priveau cu niște ochi mari, ca pe ceva neobișnuit, ca pe ceva ce nu au mai văzut. Lacrimile de pe fețele multora parcă au dispărut, s-au oprit pe la jumătate de cale și cumva nu mai urmau cursul lor firesc. Eram singurul care nu înțelegea ce se întâmplă. E adevărat că mi se făcuse cam cald și simțeam sudorile cum curg pe șira spinării, dar îmi ziceam că or fi de vină emoțiile, că doar vremea era destul de răcoroasă ca să transpir așa de tare.

Am început să înțeleg mai multe atunci când Preasfințitul cu propria mantie a început să stingă flacăra care împânzise toate veșmintele care erau pe mine și care luaseră foc de la un sfeșnic mare din fața ușilor împărătești. Am înțeles pe deplin situația atunci când mi-am dat seama că pe spate m-am trezit cu o gaură mare de la flacăra, care a pătruns prin camilafcă, rasă și dulamă și a ajuns până la tricou.

După slujbă, unul din părinți mi-a mărturisit că mă privea de la strană și vedea cum o lumină care venea din spate mi-a cuprins tot chipul, acel părinte spunea că i-a venit gândul: *Doamne, puternică e rugăciunea, arde ca un foc, mare minune.* Am înțeles și eu atunci uimirea fraților care stăteau în față și vedeau doar o lumină puternică, crezând că e de la rugăciune. Fiind seara târziu, și unica lumină din biserică fiind de la lumânări, a fost de efect acea flacăra care mi-a ars hainele monahale cu care eram îmbrăcat...



Cu ajutorul Domnului, și cu intervenția de pompier a Preasfințitului, am reușit de am terminat și slujba tunderii. A fost un moment de har și de bucurie, chiar și cu hainele arse pe mine. Fratele care devenise monah avea o față strălucitoare, avea un chip luminos, avea un chip cuprins de har, trăise un nou botez, primise un nou nume, se îmbrăcase în haine îngerești, era pe deplin luminat, era un om nou, chip și asemănare a lui Hristos. La sfârșit, la închinare, am sărutat cu toții sfânta cruce și evanghelia pe care o ținea în mână, întrebându-l cum îl cheamă, iar după ce ne-a spus noul său nume, l-am încredințat cu toții: *Să te mântuiești în Domnul, frate, rugându-te și pentru noi.*

De atunci au trecut câțiva ani buni, însă gândindu-mă la acea zi îmi dau seama că sunt câteva lucruri care nu au ars: crucea călugă-

riei pe care o aveam în față; cartea pe care o țineam deschisă – *cuvântul lui Dumnezeu*, care era îndreptată spre răsărit; epitrahilul pe care îl purtam peste grumaz, care acoperă neputințele și prin care se dezleagă păcatele, acel jug al preoției; metaniile care sunt sabia duhului – rugăciunea neconținută, dar mai este ceva: aveam în față privirea către Preasfințitul, către ierarh, care, precum la călugărie, m-a acoperit din nou cu mantia sa arhierască, pentru a stinge, cum zice Sfântul Apostol Pavel, *săgețile cele arzătoare ale vicleanului* prin pavăza credinței.

Mai mult decât atât, în acea zi, noi toți îl priveam în față pe Hristos, toți care eram în Biserică îl priveam pe Mântuitorul Hristos, Care la rândul său ne privea pe noi, din iconostasa mare din iconostas. Toți ne-am încăput în acea zi sub *Brațele Părintești* ale

Mântuitorului, acolo a fost loc pentru fiecare din noi, dar taina cea mare este că asta a făcut ca Domnul să Se încapă în fiecare din inimile noastre, ca să putem înțelege cu adevărat și bucuria Sfintei Învieri care urma.

La scurt timp au venit și Paștile, a venit Învierea Domnului, și mare mângâiere am primit cu toții. Domnul a gustat moartea pentru noi și a biruit-o, a biruit-o pentru mine, un muritor de rând, ca eu să pot gusta din Viața cea nouă și fără de sfârșit. Acesta este rostul învierii Tale, Hristoase, ca să pot învia și eu aici, acum, în această clipă, la o nouă viață, și mai apoi, în cer, să redevin deplin fiu al Împărăției Tale celei făgăduite.

În acel an, la Înviere, m-am bucurat neșpus de mult când am primit Lumina, căci mi-a amintit de lumina pe care am primit-o la tunderea mea de monah, mi-am amintit de lumina pe care a primit-o la tundere acel frate de care v-am povestit, mi-am amintit de mantia Preasfințitului sub care m-am nimerit cu flăcările în spate, mi-am amintit de acel har pe care l-am trăit cu toții în acea zi binecuvântată.

În acea zi am luat Lumina ca să putem din nou aprinde flacăra credinței în sufletele noastre, am luat Lumina Lui Hristos, care luminează tuturor și pretutindeni și nu se stinge niciodată. Am încercat să ne facem și noi lumină vie, flăcără arzătoare, inimă aprinsă, rugăciune de foc, ca să ținem flacăra candelii sufletului aprinsă și să prăznuim tot timpul vieții noastre Sfânta Înviere.

Tu, Doamne, ai înviat cu adevărat, pentru toți cei vii și pentru toți cei adormiți pe

care nimeni nu-i mai pomenește, și pentru cei ce ne fac bine, și pentru cei ce ne fac rău; și pentru cei ce ne iubesc, și pentru cei ce ne urăsc! Tu, Hristoase, ai înviat pentru toți copiii și pentru toate mamele și pentru toate familiile și mai ales pentru toți cei care sunt despărțiți unii de alții și suferă. Ai înviat și pentru cei care nu-și mai vorbesc unii altora, sau sunt însingurați. Ai înviat pentru cei care nu au curaj să iubească, și pentru cei ce nu au curaj să creadă sau să mărturisească. Ai înviat și pentru cei supărați și întristați pe lumea aceasta. Ai înviat pentru cei nedreptățiți, pentru cei prigoniți, pentru cei judecați, pentru cei înșelați și amăgiți. Ai înviat și pentru părinții și bunicii noștri care sunt bolnavi și în neputință, rămași acasă însingurați și necercetați de nimeni, nici chiar în Ziua Învierii! Ai înviat și pentru cei care nu mai au pe nimeni pe acest pământ, și pentru cei ce Te cunosc și pentru cei ce nu Te cunosc! Și pentru cei ce Te iubesc și pentru cei care nu cunosc a Ta bunătate și milostivirea, iar a iubi nu știu.

Pentru aceștia toți, și pentru toți cei pe care îi port mereu în inimă, cred cu adevărat în a Ta Înviere, Doamne, ca și aceștia, împreună cu mine, un simplu monah, să Te slăvească, să Te cunoască și să Te laude pe Tine, Hristoase, Dumnezeuul nostru și să strige cu toții într-un glas:

HRISTOS A ÎNVIAT !

Arhimandrit Atanasie

*Mănăstirea Adormirea Maicii Domnului,
Roma*

ÎNALTPREASFÎNȚITUL VASILE LĂZĂRESCU

DOCTOR ÎN TEOLOGIE,
MITROPOLIT AL BANATULUI
(1947-1961)

*„Biserica nu poate fi biruită de nicio
putere lumească. Dimpotrivă, prin
învățătura ei, ea a schimbat
mentalitatea unei lumi întregi, iar
toți cei încercați de necazuri și-au
găsit alinare la sânul ei. Atacurile
îndreptate astăzi împotriva Bisericii
sunt ca niște pietre aruncate spre cer,
care cad în capul celui ce le
aruncă...”*

(Mitropolitul Vasile Lăzărescu,
Pastorală de Crăciun, în *Biserica și
Școala*, Timișoara, 1948, nr. 1, p. 4)



PRIMII ANI. STUDIILE, PROFESORATUL ȘI... INTRAREA ÎN MONAHISM!

Înaltpreasfințitul Vasile Lăzărescu, personalitate din elita bănățeană, a văzut lumina zilei la 1 ianuarie 1894, la Jadani (azi, Cornești), jud. Timiș, din părinții Nicolae și Ecaterina Lăzărescu, și a adormit întru Domnul pe 21 februarie 1969, la Mănăstirea

Cernica de lângă București, unde fusese condamnat la retragere *sine die* de către Sfântul Sinod, în 1961, ca urmare a presiunilor făcute de Siguranța lui Gheorghe Gheorghiu-Dej. A fost un om de valoare, cu foarte mare influență, care trebuia să fie incriminat și eliminat de reprezentanții regimului comunist. Aceștia l-au distrus cu aportul colaboratorilor din sânul Bisericii, responsabili nu doar de asasinatul moral – și poate nu numai – ci și de uitarea la care au condamnat ulterior, inclusiv după Revoluția decembristă, o asemenea personalitate, ale cărei înfăptuiri întru Slava lui Dumnezeu și ajutorul neamului său au dăinuit la loc de cinste în partea de vest a țării.

Vasile Lăzărescu, ajuns Episcop al Caransebeșului, Episcop al Timișoarei și, în cele din urmă, întâiul Mitropolit al întregului Banat, a urmat studiile primare în satul natal, în limba română, iar cele gimnaziale în comuna Dumbrăvița, jud. Timiș, în limba maghiară. A absolvit apoi instituții de învățământ din principalele centre de cultură ale Imperiului Austro-Ungar: Liceul Maghiar de Stat din Timișoara (1912), Facultatea de Teologie din Cernăuți (1912-1914; 1918-1920); întreruperea studiilor a fost cauzată de începerea Primului Război Mondial. Întors în țară, își finalizează studiile teologice la Institutul Teologic din Arad (1915), Facultatea de Litere și Filosofie din Budapesta (Boleseszettani Fakultas) (1916-1917), continuată la Philosophische Fakultät, Universitatea din Viena (1917-1919).

După Marea Unire a revenit la Cernăuți, la cea mai importantă școală de Teologie din țară, pentru studiile sale doctorale. Cu această ocazie s-a înscris, în paralel, și la Facultatea de Litere și Filosofie din Cernăuți (1919-1920), pentru a studia filologia și filosofia și în limba română. Astfel, la întoarcerea în țară, Vasile Lăzărescu ajunge să fie licențiat în patru domenii – Teologie, Litere, Pedagogie și Filosofie – și Doctor în Teologie. A obținut doctoratul la Universitatea din Cernăuți (1920), cu teza intitulată *În ce ne deosebim?*

Și-a început cariera teologică în România, la Academia Andreiană din Sibiu (1920-1924), ca foarte apreciat profesor de Dogmatică, Apologetică și Morală, înlocuindu-l la Catedră pe ilustrul Mitropolit al Ardealului Dr. Nicolae Bălan. De la debutul carierei sale, cel poreclit „Domnișorul” beneficia de prețuirea celor din mediul academic.

S-a transferat în noiembrie 1924 la Academia Teologică din Oradea, unde a predat aceleași discipline până în 1933. În această perioadă, a intrat în cler ca preot celib în 1926, a devenit călugăr în 1928 – fiind tuns în monahism în Postul Paștilor, la Mănăstirea Hodoș-Bodrog – și, în 1929, arhimandrit, membru de drept al Consiliului Mitropolitan din Sibiu și al Comitetului Fundației Gojdu.

Avându-l ca mentor pe Sfântul Andrei Șaguna, Vasile Lăzărescu se dedică punerii în practică a testamentului acestuia în Banatul natal.

EPISCOP AL CARANSEBEȘULUI (1933-1940)

În anul 1933 este ales Episcop al Caransebeșului. În cei șapte ani în care a păstorit comunitatea de creștini ortodocși de aici, s-a remarcat printr-o osârdie ieșită din comun: a inițiat lucrări de restaurare, renovare și construire de schituri și mănăstiri, ridicând permanent standardele acestora, astfel încât să devină mai atractive și mai de încredere în rândul credincioșilor ortodocși, dar și obiective turistice, care să aducă bani în visteria eparhială, unde erau, în criza de dinainte de război, mari probleme financiare. De pildă, la Mănăstirea Sfântului Ilie de la Vasiova, a adus în 1938 monahi de la Sucevița, pentru care a construit 30 de chilii. Făcea două-trei vizite pe an (care însemnau controale la sânge!) la fiecare instituție religioasă din regiune, sfințea biserici, troițe – a sfințit bustul celebrului Ion Vidu din Lugoj.

A implicat femeile în atelierelor meșteșugărești din eparhie, a înființat o tipografie și editura Diecezană. Era nevoie de tipărituri bisericești în zonă. A contribuit direct, prin scrierile sale, la sporirea fondului de carte religioasă. Cele două volume de predici, *Pârğa darului* și *Praznic luminat*, sunt foarte bogate nu doar în idei, ci și în sfaturi de credință. Dr. Vasile Lăzărescu avea darul cuvintelor formatoare și mobilizatoare. Conferințele de orientare a preoțimii s-au axat pe rostul vocației sacerdotale și al metodelor de pastorație.

A reformat învățământul superior teologic, angajând la Caransebeș cadre didactice din elita Teologiei interbelice, fapt ce a determinat transformarea institutului în academie. A stimulat orientarea elevilor spre studiul teologic și le-a oferit studenților modele de comportament moral superior.

EPISCOP AL TIMIȘOAREI (1940-1947)

*... eu am fost în ultimii patruzeci de ani animatorul mișcării pentru reînființarea la Timișoara a „obișnuitului” centru eparhial – întâi a Episcopiei, mai pe urmă a Mitropoliei –, prin strădania mea s-au putut obține, din partea regimului nostru de democrație populară și din contribuția credincioșilor bănățeni, sumele necesare pentru terminarea Catedralei, care, la venirea mea la Timișoara, era abia în roșu. Eu l-am învățat pe pictor cum să porceadă la împodobirea acestei minunate biserici. Cu **Noul Testament** în mână, stăteam lângă el ceasuri și zile de-a rândul, citindu-i descrierea scenelor din viața Mântuitorului, ca fiecare icoană să redea cât mai fidel aceste scene și fiecare icoană să fie pictată la locul indicat de iconografia Bisericii noastre. (Din Memoriul înaintat de Mitropolitul Vasile Lăzărescu Sfântului Sinod, în 31 decembrie 1964)*

Catedrala, dedicată Sfinților Trei Ierarhi, a fost târnosită la 10 ani după așezarea pietrei de temelie de către Episcopul Aradului, Andrei Magieru. Pe 6 octom-

brie 1946, Episcopul Timișoarei, IPS Vasile Lăzărescu, a rostit un percutant discurs, în care a evidențiat însemnătatea acestei realizări și obligațiile morale pe care „iubiții săi fii duhovncești” le au pentru a însufleți cu credința lor acest edificiu: „Azi, în urma ajutorului primit, după sfatul voiei Celui Preaînalt, iată-ne învredniciți să vedem Catedrala ortodoxiei bănățene, Sionul aspirațiilor și al nădejdelor noastre pentru viitor, împodobit cu slava mucenicilor buni biruitori – prin moaștele așezate în sfântul preston, dat destinației sale mântuitoare.

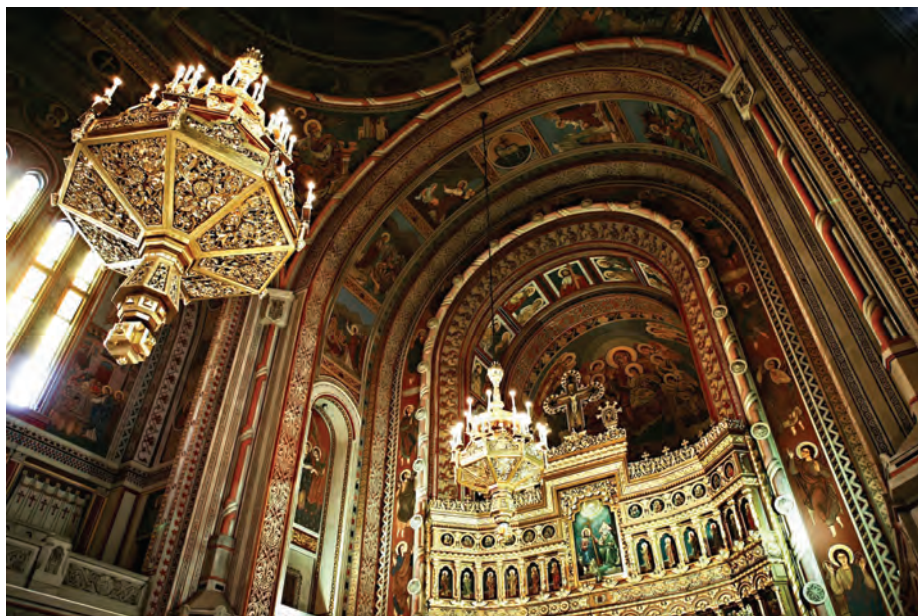
Dar iubiți fii sufletești – nu e de ajuns atât. Îndatoririle pentru noi toți abia de acum încep. Monumentalul construcției, podoaba de pictură și sculptură, cu bogăția culorilor și strălucirea auriturii trebuie însuflețite de duhul credinței noastre creștine, de căldura rugilor noastre, ca și de râvna și strădania noastră spre o trăire creștinească mai intensă și mai mult după pilda Mântuitorului și după povața sfinței noastre Biserici. Adevărata Biserică este nu clădirea, ci obștea credincioșilor, cu gândirea, simțirea și vieța lor creștină. Aceasta dă vieță zidurilor fără suflare și podoabelor fără glas. De aceea ne îndeamnă și Sfântul Apostol Petru sfătuindu-ne: „Și voi înșivă ca niște pietre vii vă zidiți casă duhovnicească, preoție sfântă ca să aduceți jertfe duhovnicești, plăcute lui Dumnezeu, prin Iisus Hristos” (I, Petru, II, 5) (Cuvântul Episcopului Vasile Lăzărescu de la sfințirea Catedralei Mitropolitane, octombrie 1946).



MITROPOLIT AL BANATULUI (1947-1961)

Construcția duhovnicească inițiată de Episcopul Vasile Lăzărescu a devenit tot mai amplă și a creat premisele restaurării istoricei Mitropolii a Banatului, în plin regim bolșevic. Preasfințitul Vasile Lăzărescu a devenit primul Mitropolit al Banatului istoric, care cuprindea atât Banatul unguresc, cât și Banatul sârbesc.

Ca Mitropolit al Banatului (1947-1962), a făcut tot ce i-a stat în putință pentru a dezvolta o viață duhovnicească sănătoasă, în sensul cel mai înalt posibil, într-o zonă în care românii aveau nevoie de credința ortodoxă ca factor coagulant al unei comunități tot mai puternice.



Trebuie să ne înălțăm cu duhul... prin toată gândirea și viețuirea noastră și cu toată virtutea noastră la înălțimea formei de organizație bisericească cu care a fost înzestrată provincia noastră. Trebuie să ne arătăm vrednici de binecuvântarea ce ni s-a împărtășit de Sus, ca să nu fim judecați și osândiți, ca unii ce nu am băgat de seamă harul ceresc ce s-a revărsat asupra noastră.

Mitropolia noastră trăiește prin noi și ajunge la strălucire prin râvna noastră, după o cât mai desăvârșită viață creștinească. Să nu o lipsim de puterea dătătoare de viață a credinței noastre și de podoaba strălucitoare a viețuirii noastre după desăvârșire în viața noastră de creștini. (Fragmente din discursul IPS Vasile Lăzărescu, prilejuit de întronizarea sa ca Mitropolit al Banatului,

în 26 octombrie 1947. A fost numit Mitropolit prin Ordin regal.)

Catedrala Mitropolitană, devenită un simbol al Banatului, a fost înnobită în 1956 prin aducerea moaștelor Sfântului Iosif cel Nou de la Partoș. Canonizându-l pe primul Mitropolit al Timișoarei, Mitropolitul Vasile Lăzărescu le-a dăruit tuturor bănățenilor un sfânt al lor, sărbătorit în data de 15 septembrie.

„Pe mine m-a învrednicit bunul Dumnezeu să pot adăuga la podoaba materială a interiorului bisericii podoaba duhovnicească de a fi așezate într-însul sfintele moaște ale Sfântului Părintelui nostru Iosif cel Nou de la Partoș și să pot da suflet și căldură acestui interior prin atragerea spre el a miilor de credincioși, care adeseori îl umpleau până la refuz, venind să asculte sfintele slujbe și



cuvântul de învățătură al amvonului". (Din Memoriul înaintat de Mitropolitul Vasile Lăzărescu Sfântului Sinod, în 31 decembrie 1964)

Mitropolitul Vasile Lăzărescu a lăsat generației sale și celor succesoare câteva lucrări de Teologie, scrise cu aceeași responsabilitate cu care a înălțat și a renovat biserici, schituri, mănăstiri, întru Slava lui Dumnezeu. Lucrările scrise pot fi împărțite în patru categorii: omiletice (**Praznic luminat, Pârğa darurilor**), studii de teologie sistemică (**Creștinismul și științele oculte, Cultul inimii lui Iisus la catolici**), traduceri din filosofi germani idealști, din perioada interbelică (Max Scheler, **Eternul din om**; Fritz Heinneman, **Drumuri noi în filosofie – spirit, viață, existență. O introducere în filosofia con-**

temporană; Heinrich Straubinger, **Introducere în filosofia Religiei**) și cartea sa de căpătâi, reprezentând continuarea cercetării doctorale la vârsta maturității, **În ce ne deosebim?** (1955). Semnată cu pseudonimul Bisericanul Ortodox, aceasta este singura sa carte tipărită, într-un tiraj de 7.000 de exemplare. Traducerile au rămas în manuscris, în arhiva familială, ... de aproximativ 60 de ani.

Toate aceste lucrări, reflectând profunzimea preocupărilor sale și stilul elevat în care abordează temele religioase, impresionează prin sincera credință în Dumnezeu și prin grija față de neamul românesc, creștin-ortodox. Principiul său călăuzitor în viață a fost sintetizat în fraza, insistent repetată: „Un bun român trebuie să fie, înainte de toate, un bun creștin”.

MĂRTURII, MĂRTURII...

„Profesorul Vasile Lăzărescu în aceeași ținută a înțeles să respecte catedra și pe studenții săi zi de zi și oră de oră până la sfârșitul anului școlar. El interpreta prelegerile ca pe o obligație solemnă a vieții profesorului, ca pe o manifestare de sărbătoare a sufletului dăscălesc, ca o slujire sfântă în cadrul școlii. Într-un oarecare contrast cu tinerețea era seriozitatea acestui profesor. Totdeauna sobru, totdeauna serios, totdeauna preocupat de problemele mari”. (Dr. Spiridon Căndea, fost student la Academia Andreiană din Sibiu, în vol. omagial din **Mitropolia Banatului**, 1958, nr. 7-9)

Însemnatele activități culturale ale Mitropolitului Vasile au fost sintetizate într-un articol elogios de către succesorul său, Mitropolitul Nicolae Corneanu: „A predicat, a conferențiat și a mănuit cu destoinicie condeii publicând studii și articole în revistele **Biserica Bănățeană, Foaia Diecezană, Biserica și Școala, Legea Românească** etc. Sub patronajul ierarhului timișorean a apărut revista omiletică **Duh și Adevăr**, s-au editat calendare-almanah, **Îndrumătorul Tipiconal**, numeroase cărți și broșuri religioase. [...] „Printre meritele ierarhului timișorean se înscrie între altele și îmbinarea armonioasă a credinței și culturii. El însuși un om de înaltă pregătire, s-a străduit să mențină legături strânse cu intelectualitatea bănățeană și să creeze Bisericii un câmp de activitate corespunzător evoluției societății românești în ansamblul ei. Din păcate, vremurile în care avea să-și desfășoare activitatea după pleca-

rea din Caransebeș n-au fost cele mai prielnice, oprindu-i elanurile și împiedicându-i năzuințele”. [...] „Totuși, în ciuda greutăților cărora a trebuit să le facă față, a lăsat urme adânci în amintirea noastră a tuturor. Aducându-i rămășițele pământești în Catedrala la care a ținut atâta, putem spune împreună cu Apostolul: *Lupta cea bună s-a luptat, călătoria a săvârșit, credința a păzit. De acum i-s-a gătit cununa dreptății pe care Domnul i-o dă lui și tuturor celor care iubesc arătarea Lui* (II Timotei 4, 7-8).” (**Mitropolit Nicolae Corneanu, „Pomenirea restoratorului Mitropoliei Banatului”**, în „Învierea”, aprilie 1993)

Pentru caracterul, atitudinea și spiritul de sacrificiu al Mitropolitului Vasile, onorante pentru Mitropolia al cărei restorator a fost, stau mărturie, peste jumătate de veac, cuvintele Episcopului Aradului Andrei Magieru, el însuși înlăturat din scaunul Episcopal de securiști:

„După pilda părintească, Înalt Prea Sfinția Sa slujește lui Dumnezeu și cântă cu lacrimi în ochi. Aceste lacrimi exprimă profunda emoție ce-l stăpânește atunci când, cu vocea-i lină, își deschide gura spre lauda lui Dumnezeu. E dovada dragostei și simțirii adânci a lui Dumnezeu, pe care se cuvine să le avem ori de câte ori ne apropiem de cele sfinte. De câte ori în cursul anilor am slujit împreună cu Înalt Prea Sfinția Sa și ascultam această voce tremurândă de emoție, ușor voalată, simțeam împreună cu Înalt Prea Sfinția Sa fiorul Sfânt al evlaviei creștine, care apoi se transmitea, ca un curent electric, și în inimile credincioșilor. Iată pentru ce am spus

că *Înalt Prea Sfinția Sa este ierarhul frumuseții cultului ortodox. Iubirea și trăirea acestor frumuseți este sinteza vieții Înalt Prea Sfinției Sale*". (**Episcopul Andrei Magieru al Aradului, „Ierarhul frumuseții cultului ortodox”**, în vol. omagial din **Mitropolia Banatului**, 1958, nr. 7-9, p. 7)

Urmașii săi apreciază demnitatea celui ce a plătit cu viața refuzul de a fi colaboratorul securiștilor și al celor din cler care întinau, prin turnătorie, spiritul Bisericii strămoșești:

„Personalitate incontestabilă a vieții bisericești din Banat, Mitropolitul Vasile Lăzărescu a fost prezent prin desfășurarea vieții sale în cea mai zbuțuită parte a istoriei noastre contemporane bisericești. [...] Mai presus de toate, Mitropolitul Vasile rămâne în amintirea posterității ca un demn ierarh al Bisericii lui Hristos, integru și lipsit de compromisuri în cele ale credinței. A acceptat mai bine priebegia decât pierderea demnității și acest lucru dovedește tăria de caracter specifică oamenilor cu adevărat superiori.” (**Episcopul Caransebeșului, Dr. Lucian Mic**, în *Prefața* la lucrarea lui Petrică Zamela, **Mitropolitul Vasile Lăzărescu al Banatului (1894-1969). Monografie istorică**, E.U. Oradea, 2011, p. 7-8)

MITROPOLITUL VASILE LĂZĂRESCU ȘI SECURITATEA. SFĂRȘITUL MITROPOLITULUI!

La 22 septembrie 1936, Mitropolitul Vasile Lăzărescu a semnat, împreună cu Mitropolitul Nicolae Bălan al Ardealului

și Episcopii Andrei Magieru al Aradului, Nicolae Popoviciu al Oradiei și Nicolae Colan al Clujului, *Pastorala episcopatului ardelean împotriva comunismului*, în care sesizau pericolul real pe care acesta îl prezenta pentru Țară, Neam și Biserica românească. Pastorala era prefațată de articolul de fond semnat de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, intitulat *Biserica împotriva comunismului*.

În septembrie 1941, împreună cu Mitropolitul Nicolae Bălan și cu Episcopii Andrei Magieru, Nicolae Popoviciu și Veniamin Nistor, însoțiți de câteva zeci de preoți, au plecat la Misiunea Ortodoxă Română în Basarabia și Transnistria. Timp de cinci săptămâni, ierarhii și preoții au săvârșit slujbe în toate județele Basarabiei, în peste 600 de comune, au împărțit „un vagon de cărți de rugăciuni și de zidire sufletească”, fiind primiți „cu deosebită dragoste, cu însuflețire curată și cu lacrimi de bucurie de tot poporul basarabean”, lucrare ce nu va rămâne nepedepsită de vigilenta Securitate!

După instalarea regimului comunist în România, încercările ierarhului Vasile Lăzărescu al Timișoarei au fost tot mai mari. Pentru „marginalizarea politică” a Mitropolitului Nicolae Bălan, prim-ministrul Petru Groza a fost cel care a provocat ruperea Mitropoliei Ardealului pentru înființarea Mitropoliei Banatului, un ideal mai vechi al bănățenilor de afirmare pe palierul bisericesc național. Politicul, din nou, se implica în problemele bisericești și avea să se implice tot mai mult în anii ‘50 (dar și după!).



Securitatea a ticluit un plan prin care să-l poată șantaja, oferindu-i alternativele: colaborare totală cu regimul sau privare de libertate. Verticalitatea, dar și convingerile sale spirituale și naționale, l-au determinat pe Mitropolitul Vasile Lăzărescu să refuze, fără rezervă, orice fel de colaborare cu regimul.

Astfel, pe parcursul mai multor ani (1950-1961), Securitatea a pus la cale un dosar cu mai multe nereguli și fraude financiare fictive, o veritabilă colecție de intrigi și falsuri. Cazul Mitropolitului Vasile Lăzărescu a fost depus pe masa de lucru a Sfântului Sinod, asupra căruia s-au făcut presiuni în sensul caterisirii sale. Răspunzând

acestor observații critice, Patriarhul Justinian a arătat că de aceste nereguli nu este vinovată conducerea bisericească, ci de cele mai multe ori organele din subordine, consiliile eparhiale și, cu deosebire, contabilitatea. În încercarea de a-l salva pe mitropolit, Patriarhul Justinian a expus clar punctul de vedere canonic în privința caterisirii unui ierarh.

Victimă a comunismului, urmărit de Securitate, în mod oficial, din 1951, trădat de apropiații săi, de oamenii cei mai de încredere, Mitropolitul Vasile Lăzărescu a fost condamnat de către Sinodul ortodox la retragere, în 18 decembrie 1961. Inițial, a fost trimis la Mănăstirea Sâmbăta de Sus (1962), dar, după câteva luni, pentru a fi mai îndeaproape supravegheat, la Mănăstirea Cernica (1962-1969), unde a sfârșit în condiții neelucidate. A fost înmormântat în cripta familială din Jadani. După Revoluție, în 1993, în urma unei campanii de presă, a fost reinhumat, conform dorinței sale testamentare, în actuala Criptă a mitropoliților, aflată sub altarul Catedralei Mitropolitane.

Pentru cele din urmă ale mele, aș dori ca rămășițele mele pământești, așezate în cosciugul de metal, aflat în subsolul Catedralei mitropolitane din Timișoara – cosciug ce va fi adus de nepotul meu de îndată ce va fi anunțat de moartea mea, să fie depuse în nișa din dreapta, cea dintâi, cum se iese din subsolul Catedralei. (Fragment din Testamentul

Mitropolitului Vasile Lăzărescu, Mănăsi-
rea Cernica, 27 decembrie, 1963)

La Cernica, Mitropolitul Vasile nu co-
munică cu cei din mănăstire, ci numai cu
Mitropoliții Efrem Enăchescu și Tit
Simedrea, amândoi cu domiciliul forțat
aici, poate pentru a-i proteja pe viețuito-
rii mănăstirii sau poate din teama de a nu
agrava situația Bisericii, o situație nu toc-
mai bună!

Mitropolitul Vasile Lăzărescu a fost vi-
novat nu de furtul înscenat de securiști, ci
de sprijinirea așa-ziselor „elemente reacți-
onare” din Banat. Datorită lui, dar și
Episcopilor Andrei Magieru și Veniamin
Nistor, ajutați de Nicolae Corneanu, în pe-
rioda când era tânăr profesor la Caransebeș,
în Munții Banatului a fost înregistrată cea
mai îndelungată rezistență anticomunistă
din țară. Lăzărescu i-a susținut, prin preo-
ții simpatizanți ai cauzei, pe partizanii din
Munții Banatului. Mulți dintre acești pre-
oți au fost prinși și întemnițați. După eli-
berare, Mitropolitul Lăzărescu le sfințea bi-
sericile și îi decora cu brăul roșu, sfidându-i
pe comuniști. Încuraja, de asemenea, mă-
surile de caritate, de solidaritate, în Biserica
Ortodoxă. Securitatea avea poate toate mo-
tivele să-l aresteze pentru opoziția vădită
față de regim, numai că practicile Securității
erau altele. Trebuiau să umilească omul,
să-l facă pe Mitropolitul Vasile Lăzărescu
hoț, nu erou!

La 50 de ani de la condamnarea sa, în
2011, Pr. Petrică Zamela a scris o foarte
curajoasă și bine documentată teză de doc-
torat despre raporturile vrednicului de

pomenire ierarh bănățean cu Securitatea.
Aceasta a devenit în scurt timp carte, in-
titulată **Mitropolitul Vasile Lăzărescu al
Banatului (1894-1969). Monografie is-
torică**, E.U. Oradea, 2011. Sunt demons-
trate aici, cu fapte, argumente, probe și
depoziții ale celor implicați în instrumen-
tarea cazului, nevinovăția lui Lăzărescu și,
implicit, nedreptatea ce i s-a făcut acestuia
într-un context istoric binecunoscut
pentru victimizarea valorilor. Reținem din
concluziile autorului cărții consacrate lui
Vasile Lăzărescu:


„Într-o discuție avută cu agentul Se-
curității *Mare Ioan* (Pr. Tiberiu Mărgine-
anțu), soția preotului Ioan Petreună din
Timișoara a spus: **Mitropolitul este un
erou. Dacă se schimbă timpurile, el iar va
ajunge om mare, căci cu banii care lipseau a
ajutat familiile celor închiși.** Într-adevăr,
**Mitropolitul Lăzărescu a fost și va ră-
mâne în memoria tuturor bănățenilor
și a celor care l-au cunoscut un erou,
deoarece a reușit să se mențină nepă-
tat față de tentațiile comuniste, a reu-
șit să-și păstreze Biserica și turma in-
tacte și nealterate de ideile ateiste, a
luptat pentru adevăr, identificându-se
cu cei săraci și oropsiți de către regim,
lucruri pentru care a avut de suferit și
pentru care și-a dat cu demnitate via-
ța, înscriindu-se în galeria eroilor nea-
mului.**” (Mitropolitul Vasile Lăzărescu...,
p. 217-219)


Veșnica lui pomenire!

Protoiereu Constantin Totolici

VISUL UNEI OMIDĂ

Povestire cu tâlc



 omidă micuță coboară, într-o zi, înspre pământ. Foarte aproape de drumul ei era o lăcustă. „Unde te duci?”, a întrebat-o. Fără să se oprească din mers, omida a răspuns: „Am avut un vis azi-noapte; visam că priveam toată valea, de pe vârful muntelui înalt. Mi-a plăcut ce am văzut în vis și mi-am propus să fac acest lucru.”

Surprinsă, lăcusta a zis, în timp ce prietena ei se îndepărta: „Trebuie să fii nebună! Cum vei putea ajunge tu până acolo? Tu, o simplă omidă! O piatră va fi un munte, o băltoacă o mare și orice trunchi de copac, o barieră de netrecut.” Dar omiduța era deja departe și nu o mai auzea.

Piciorușele ei minuscule nu se opreau din mers.

Deodată, s-a auzit vocea unui scarabeu: „Unde mergi așa hotărâtă?” Deja transpirată, omiduța i-a zis gâfâind: „Am avut un vis și vreau să-l realizez, să urc pe munte, ca să privesc de acolo toată lumea.”

Scarabeul nu s-a putut abține din râs, s-a oprit la un moment dat și a zis: „Nici măcar eu, cu picioare

atât de mari, nu aş putea să fac un lucru atât de ambițios.” Se tăvălea pe jos de râs, în timp ce omida își continua drumul.

În același fel, păianjenul, cârțița, broasca și floarea au sfătuit-o pe prietena noastră să renunțe. „Niciodată nu vei reuși!”, îi spuneau, dar înăuntrul ei era

ceva ce o împingea înainte. Deja sfârșită de oboseală, s-a hotărât să se oprească ca să se odihnească și să-și facă, cu un ultim efort, un culcuș unde să înnopteze. „Voi fi mai bine”, a fost ultimul lucru pe care l-a zis. Toate animalele din vale au trecut pe acolo să-i vadă culcușul. Ea era creatura cea mai nebună dintre toate. Culcușul ei li se părea un monument al absurdității. Era un refugiu demn de cineva care a încercat să-și realizeze un vis irealizabil. Într-o dimineată în care soa-

moase, ca un curcubeu, ale acelei ființe impresionante pe care o aveau în față: un fluture. Nu a mai fost nimic de zis, căci toți știau ce avea să facă: va zbura până la marele munte și își va realiza visul; visul pentru care trăise, pentru care parcă murise și pentru care s-a întors la viață. Toți se înșelaseră.



DRAGI COPIL,

rele strălucea în mod neobișnuit, toate animalele s-au adunat în jurul aceluși culcuș, care se transformase într-un aversament pentru cei îndrăzneți. Deodată, au rămas înmărmuriți. Acea crustă tare a început să crape și, cu uimire, au văzut niște ochi și o antenă care nu putea fi ale omidei pe care ei o credeau închisă acolo pentru totdeauna. Încetul cu încetul, ca pentru a le da timp să își revină după șoc, au ieșit aripile fru-

DUMNEZEU NE-A CREAT PENTRU A REALIZA UN VIS, SĂ TRĂIM PENTRU EL, SĂ ÎNCERCĂM SĂ-L ÎMPLINIM ȘI, DACĂ VEDEM CĂ NU PUTEM, POATE CĂ AVEM NEVOIE DE UN POPAS ȘI DE O SCHIMBARE RADICALĂ ÎN VIEȚILE NOASTRE. ȘI ATUNCI, ÎN ALT MOD, CU ALTE POSIBILITĂȚI ȘI CU HARUL LUI DUMNEZEU, VOM REUȘI!

ÎNTĂLNIRE LA LISABONA

Formarea de voluntari în vederea organizării de activități prin intermediul Nepsis, a Fraternității tinerilor din Mitropolia Ortodoxă Română a Europei Occidentale și Meridionale, a constituit preocuparea Colocviului coordonatorilor de tineret petrecut la Lisabona în perioada 16-20 februarie 2017. S-a lucrat în grupuri și în plen pe diferite tematici generate de concretul implicării tinerilor. Problematika tinerilor fiind de cele mai multe ori o adevărată provocare pastorală, în chip onest nu s-au putut ocoli dezbaterile privind lipsa de interes a tinerilor pentru unele dintre activitățile dedicate lor: care sunt cauzele demotivării? de ce nu se (mai) mobilizează tinerii? de ce nu se (mai) implică? de unde provine o anume lipsă de entuziasm? Care sunt soluțiile posibile?

Practic și motivant, atelierul „Fundraising sau fundraising” animat de părintele Flavius Sava a avut ca temă găsirea de fonduri pentru finanțarea activităților cu tinerii.

S-au căutat rețete, s-au oferit soluții a fi puse în practică într-un mod adaptat fiecărei eparhii și fiecărei țări în parte, dat fiind faptul că realitățile pe teren sunt foarte diferite datorită contextului geo-politic, economic și eclezial specific.

Organizată de două ori pe an, întâlnirea coordonatorilor are și o dimensiune de *team building*, esențială întrucât permite participanților să se cunoască între ei, să facă schimb de experiență și (mai ales) să se susțină reciproc.

Există o continuitate a acestui tip de colocviu, constituit ca un fel de *formare continuă* a celor care lucrează cu tinerii. Întâlnirea precedentă a avut loc la Imola, în Italia, în octombrie 2016. Următoarea va fi din nou în Spania, în octombrie 2017.





CONGRESUL NEPSIS FRANȚA

Pe 25 februarie 2017 a avut loc Congresul național al frăției Nepsis Franța, la care au participat tineri din peste 20 de parohii.

Întâlnirea a fost una specială pentru asociație, marcând sfârșitul unei epoci și totodată un nou început. Schimbări notabile au fost propuse în vederea continuării misiunii tinerilor în biserică prin metode adaptate modernității. Putem noi, tinerii, să fim duhovnicești și moderni în același timp? De ce să îmi dedic din timpul meu liber pentru a fi voluntar în Nepsis? La ce vârstă mai sunt sau nu mai sunt „Nepsis”?

Acestea au fost câteva dintre întrebările la care organizatorii au încercat să răspundă pe tot parcursul evenimentului. El a fost organizat în 3 etape și s-a desfășurat între 2 locații: Parohia Sfânta Parascheva și Sfânta Geneveva și Catedrala Mitropolitană Sfinții Arhangheli Mihail, Gavriil și Rafail, ambele în Paris.





Prima parte a Congresului a început prin participarea la Sfânta Liturghie alături de soborul preoților și de delegații adunați la Adunarea Generală a Protopopiatului, la parohia Sfânta Parascheva și Sfânta Genoveva. Apoi, după micul dejun, Președinta Nepsis Franța a fost invitată, în introducerea Adunării Generale, să facă o scurtă prezentare a lucrării tinerilor din ultimul an. Prezentarea a pus accentul pe misiunea Nepsis în cadrul bisericii și pe necesitatea lucrului în echipă, alături de preoți, pentru ca aceasta să poată aduce roade perene. Raportul moral al asociației a fost înmănat tuturor preoților, pe care i-am rugat să aducă sugestii pentru o mai bună funcționare a asociației, care să răspundă nevoilor tinerilor din parohiile pe care le păstoresc. A fost identificată nevoia unui dialog mai susținut între tineri și preoți, pentru a se cunoaște, a ști cum să lucreze împreună și în general, pentru a avea grijă, cât mai bine, unii de alții.

A fost prezentată apoi strategia Nepsis la nivel național, și nevoia de a avea un responsabil Nepsis în fiecare parohie în care există cel puțin un tânăr. Între 2016, anul în care s-a menționat pentru prima dată această nevoie și 2017, doar 53% dintre parohii au un responsabil Nepsis, majoritatea fiind din Regiunea Pariziană. Preoții au fost rugați să vorbească cu tinerii din parohiile lor și să îi sprijine în diferitele proiecte în care aceștia vor dori să se implice. De asemenea, au fost aduse mulțumiri pentru susținerea vizibilă din ultimii doi ani, atât moral cât și prin resurse fizice.

A doua parte a Congresului s-a deschis la Catedrala Mitropolitană cu conferința „Tânăr și Neliniștit” a Părintelui Daniil OLTEAN.

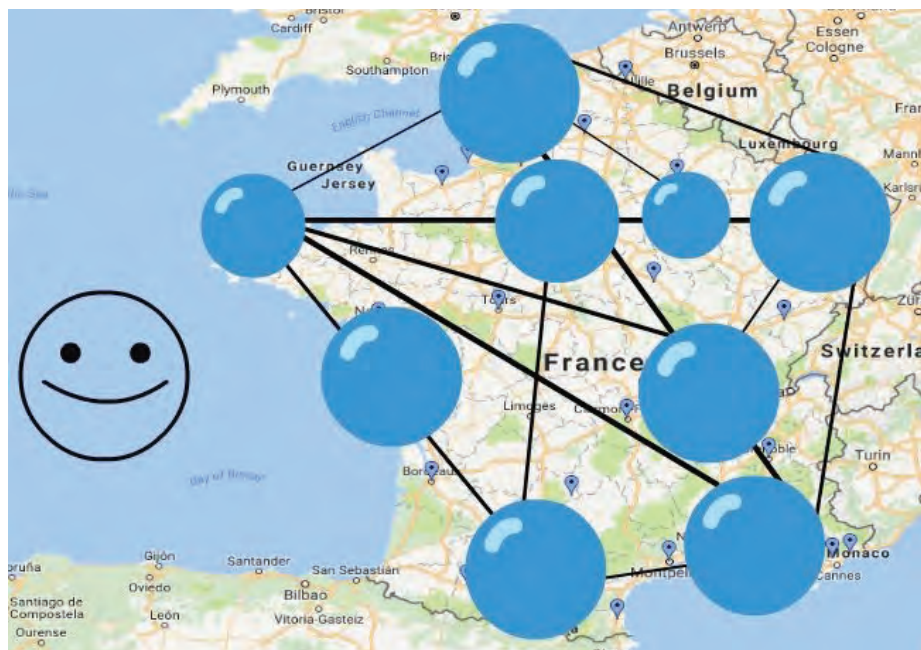
Printr-o mărturie a experienței personale, părintele Daniil a pus accentul pe importanța implicării active a tânărului într-o asociație precum Nepsis și beneficiile pe care aceasta i le poate aduce pe

termen lung. De asemenea, părintele i-a invitat pe tineri să nu ezite să își manifeste entuziasmul, în orice acțiune vor întreprinde pe viitor, ca element necesar pentru experimentarea bucuriei profunde. Conferința s-a terminat printr-un dialog deschis între tinerii prezenți și invitatul nostru, dialog care a continuat apoi în cadrul unui atelier practic.

Înregistrarea Conferinței poate fi găsită pe contul Youtube al asociației Nepsis France, sau pe situl nostru, www.nepsis.org.

Cea de-a treia parte a Congresului s-a concentrat asupra dezvoltării asociației și asupra programului pe anul 2017. În prezent, mai bine de jumătate din parohii au un reprezentant Nepsis, dar nu toți sunt activi. Motivele sunt diverse, dar cel mai adesea se evocă izolarea și depărtarea geografică de zonele cele mai active. Membrii nu pot fi întotdeauna disponibili și nu dispun de resursele necesare pentru a se deplasa la diferitele evenimente Nepsis. Prin urmare, s-a decis încurajarea și dezvoltarea dinamismului asociației la nivel regional, propunându-se ca la nivel de regiuni geografice să se co-organizeze un eveniment anual între diferitele parohii din regiunea respectivă.

Astfel, după un lucru în echipă în cadrul unui atelier practic, s-a decis programul următor:



REGIUNE	PAROHII REPREZENTATE (ORAȘ)	PROIECT PROPUȘ	DATA APROXIMATIVĂ
Île de France	<ol style="list-style-type: none"> 1. Catedrala Mitropolitană 2. Champigny 3. Clichy 4. Livry Gargan 5. Montreuil 6. Romainville 7. St Sulpice (Paris) 	<p>Weekend tematic: „Un Weekend diferit”</p> <p>Obiectiv: Însotțiți de un preot, tinerii vor pleca timp de 2 zile într-un loc inedit, în care ar putea combina activități sportive/recreative și discuții tematice în jurul unui subiect duhovnicesc decis dinainte.</p> <p>Responsabil organizare: Evelin BRATU (Catedrală)</p>	<p>6-7 mai sau 23-24 septembrie 2017</p>
Grand Est	<ol style="list-style-type: none"> 1. Metz 2. Strasbourg 	<p>Pelerinaj: la Godoncourt</p> <p>Obiectiv: Însotțiți de un preot, tinerii vor avea șansa de a se cunoaște, de a se descoperi mergând pe urmele sfinților, aprofundându-și cunoștințele și/sau trăirea credinței.</p> <p>Responsabil organizare: Adela COBZARU (Strasbourg)</p>	<p>Jumătatea lunii iulie 2017</p>
Grand Sud	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aix en Provence 2. Toulon 3. Lyon 4. Avignon 5. Marseille 	<p>Pelerinaj: la Mănăstirea „Sf. Maria din Deșert”, pe Insula Porquerolles (Coasta de Azur)</p> <p>Obiectiv: Însotțiți de un preot, tinerii vor avea oportunitatea descoperirii sfinților din primele secole ale creștinismului, într-un loc absolut inedit</p> <p>Responsabil organizare: Luiza MOSTEANU (Aix en Provence)</p>	<p>3-4-5 iunie 2017</p>



Evenimentul a fost încununat de mărturia a 2 neptici: Ștefan CĂPITĂNEANU, primul președinte al asociației, și diaconul Bogdan GRECU, care ne-au vorbit despre bucuriile și dificultățile prin care au trecut în organizarea diferitelor evenimente, dar și despre felul în care voluntariatul i-a ajutat mai apoi în viața de adult.

Congresul s-a terminat prin alegerea noului președinte al asociației, în prezența Preasfințitului episcop Marc. Astfel, după 2 ani de activitate, Florina HOZA (foto dreapta) a predat ștafeta președinției Mariei-Cristina MILEA (foto stânga). Cristina a fost Vice-Președintele asociației între februarie 2016 și februarie 2017.

Prima prioritate a noului birou este dezvoltarea proiectelor regionale începute la Congres. Aceasta este prevăzută în cadrul Întâlnirii de Coeziune de Echipă (sau Team Building) care va avea loc între 30 martie și 2 aprilie 2017 la Mănăstirea Sauvagnac.

Cei interesați de proiectele și activitatea asociației sunt rugați să contacteze echipa, la adresa de email: nepsis.france@mitropolia.eu.

Vă așteptăm!
Echipa Nepsis Franța

BUCURIE DUHOVNICEASCĂ LA CROTONE

Mare bucurie au simțit membrii parohiei din Crotone, bucurie prilejuită de două evenimente foarte importante.

Astfel, miercuri, 15 martie, cu voia Domnului, după șapte ani de la înființarea parohiei (2010), la Crotone a fost semnat contractul de comodat de uz gratuit, pe o durată de 19 ani, pentru biserica din Piazza Castelo din Crotone, ce deservește în prezent comunitatea Parohiei ortodoxe române „Sfântul Mucenic Acachie” din Provinciile Crotone - Catanzaro.

Semnatarii contractului au fost Arhiepiscopul de Crotone-Santa Severina, S.E.Mon. Domenico Grazianni, Preasfințitul Părinte Siluan, al Episcopiei Ortodoxe Române a Italiei, arhitectul curiei catolice, care s-a ocupat de proiectul și reparațiile exterioare





ale bisericii, parohul catolic de care aparține biserica și preotul Ivan Dobroțchi, parohul comunității ortodoxe române din această provincie, care, prin dăruire și mult efort, a făcut posibilă această bucurie românilor din zonă.

Preasfințitul Siluan a dăruit o icoană cu Maica Domnului Excelenței Sale Domenico Grazianni, ca semn de recunoștință pentru gestul de mare noblețe îndreptat către comunitatea ortodoxă din Crotone.

După semnarea contractului la sediul curiei catolice, Preasfințitul Siluan s-a întâlnit cu clericii din Calabria în biserica din Crotone. După câteva discuții purtate cu preoții, a fost săvârșită Taina Sfântului Maslu la care au participat numeroși credincioși ai parohiei.

În cuvântul de învățătură, Preasfințitul Siluan a evidențiat faptul că nu ne mai facem timp pentru cele duhovnicești în aceste vremuri, apoi a explicat importanța și felul cum trebuie folosit untdelemnul sfințit de la Taina Sfântului Maslu.

TAINA SFÂNTULUI MASLU ÎN PAROHIA „SFÂNTUL CUVIOS TEODOR CEL SFINȚIT”, CERVIGNANO DEL FRIULI

Vineri, 17 martie, cu ajutorul Preamilostivului Dumnezeu și binecuvântarea Preasfințitului Părinte Episcop Siluan al Italiei, a fost oficiată în „Chiesa di San Michele Arcangelo” din Cervignano del Friuli Taina Sfântului Maslu. Slujba a fost săvârșită împreună cu părintele Justinian, parohul de la Udine, și cu părintele diacon Ioan Constantin Juravle.

Cu dragoste și nădejde în „Doctorul sufletelor și al trupurilor noastre”, credincioșii au fost prezenți în biserică, rugându-se împreună pentru dâșii și pentru cei dragi lor.

La sfârșitul Sfintei Taine, părintele Justinian a ținut un cuvânt de învățătură pentru cei prezenți.



DUMINICA SFINTEI CRUCI LA SEDIUL EPISCOPIEI ORTODOXE ROMÂNE A ITALIEI

Duminică, 19 martie 2017, când Biserica Ortodoxă prăznuiește Duminica Sfintei Cruci, a III-a din Post, Preasfințitul Părinte Episcop Siluan a slujit Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi, la Paraclisul Adormirea Maicii Domnului de la Centrul Eparhial de la Roma.

În timpul Sfintei Liturghii, citețul Florin Ghiran a fost hirotesit ipodiacon și apoi hirotonit diacon pe seama parohiei cu hramul „Sfintele Mucenițe Minodora, Mitrodora și Nimfodora” din localitatea Imola.

La sfârșitul Dumnezeieștii Liturghii, copiii de la școala duminicală au prezentat icoanele cu Sfânta Cruce la care au lucrat în ultimele două săptămâni, iar după ce au cântat cu toții troparul „Mântuiește, Doamne, poporul tău și binecuvintează moștenirea ta...”, Preasfințitul Părinte Episcop Siluan a binecuvântat icoanele copiilor, aducând o nespūsă bucurie tuturor.

În cuvântul de învățătură, Preasfinția Sa a subliniat importanța cinstirii și purtării propriei cruci prin care Hristos aduce mântuire la toată lumea.





CONFERINȚELE SEMESTRIALE ÎN EPISCOPIA ITALIEI

În perioada 14 – 23 martie s-au desfășurat în Episcopia Italiei conferințele semestriale de primăvară, după următorul program:

- marți, 14 martie, întâlnirea semestrială a preoților din zona de nord-vest a Italiei, în parohia „Sfântul Mucenic Laurențiu Arhidiaconul” din Alba. Programul zilei a început cu Sfânta Liturghie a Darurilor mai înainte sfințite, după care a avut loc conferința „Teologia icoanei și elementele definitorii ale reprezentării iconografice ortodoxe și regăsirea lor în tehnica iconografică tradițională”, susținută de către Lect. Univ. dr. Sorin Albu, de la Universitatea de Artă și Design din Cluj-Napoca.

- joi, 16 martie, întâlnirea semestrială a preoților din zona de nord-est a Italiei, în parohia „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din Padova. *„Conferința iconarului și psaltului Sorin Albu aduce un plus în formare continuă a clericilor din Eparhia noastră, deoarece înțelegând teologia icoanei și cât de bine se armonizează aceasta cu muzica și arhitectura bizantină observăm cât de inspirați de Dumnezeu au fost Sfinții Părinți atunci când au pus*





la punct aceste probleme. Pot spune că a fost o prezentare animată care a permis multe intervenții și întrebări din partea ascultătorilor. Astfel am avut posibilitatea să ne clarificăm eventualele nelămuriri. După cum știm unii părinți slujesc în spații improvizate, fapt pentru care consider că au fost extrem de importante sfaturile care au privit modul de organizare a unor astfel de locuri în care se va sluji”, a spus pr. Gheorghe Verzea de la Parohia „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din Padova.

- marți, 21 martie, întâlnirea semestrială a preoților din zona de centru a Italiei, Centrul Eparhial de la Roma. Invitatul de onoare al acestei întâlniri a fost Lect. Univ. dr. Mihai Coman, de la Facultatea de Teologie din București, catedra de Artă, care a susținut conferința cu titlul: „Teologia icoanei și elementele definiției ale reprezentării iconografice ortodoxe și regăsirea lor în tehnica iconografică tradițională”.

- joi, 23 martie, întâlnirea semestrială a preoților din zona de sud a Italiei, la mănăstirea Bivongi. Programul zilei a început cu Sfânta Liturghie a Darurilor mai înainte sfințite, după care a avut loc conferința „Teologia icoanei și elementele definiției ale reprezentării iconografice ortodoxe și regăsirea lor în tehnica iconografică tradițională”, susținută de către Pr. Prof. dr. Ovidiu Panaite, de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Alba Iulia.



Aceste manifestări fac parte din cadrul evenimentelor organizate, la nivelul Patriarhiei Române, cu prilejul anului 2017, declarat ca „An omagial al sfințelor icoane, al iconarilor și al pictorilor bisericești și Anul comemorativ Justinian Patriarhul și al apărătorilor Ortodoxiei în timpul comunismului în Patriarhia Română”.



SLUJBĂ DE POMENIRE PENTRU VICTIMELE ATENTATULUI DE LA MADRID

În data de 10 martie 2017, cu binecuvântarea Preasfinției Sale, Preasfințitul Părinte Timotei, Episcopul Ortodox Român al Episcopiei Spaniei și Portugaliei, la invitația Excelenței Sale, Doamnei Gabriela Dancău, Ambasadorul Extraordinar și Plenipotențiar al României în Regatul Spaniei, a fost săvârșită de către Pc. Pr. George Cimpoca, protoiereu al Protopopiatului Madrid Est, Părintele Pc. Pr. Ilie Tabarcia, protoiereu al Protopopiatului Madrid Nord, și Pc. Pr. Cristian Deac, protoiereu al Protopopiatului Madrid Sud, slujba de pomenire pentru victimele atentatului din 11 martie 2004 de la Madrid, în urma căruia au murit 191 de persoane, dintre care 16 români: Aloîș Mărtinaș (27 ani), Olimpiu Csaba Jigovski (26 ani), Livia Bogdan (27 ani), Ștefan Budai (37 ani), Alexandru Horațiu Suciu (18 ani), Elena Pleș (33 ani), Emilian Popescu (44 ani), Nicoleta Deac (23 ani), Petrică Geneva (34 ani), Ionuț Popa (23 ani), Paula Mihaela Sfeatcu (27 ani), Ștefan Modol (45 ani), Georgeta Gabriela Dima, Mariana Negru (40 ani), Tibor Budi (37 ani), Anca Valeria Bodea (26 de ani).



Dumnezeu să-i odihnească în pace!

Atentatele sunt o ofensă adusă lui Dumnezeu și demnității umane. Creștinismul încurajează sacrificiul de sine, înțelegând prin acesta nu detonări sau autodetonări în spații publice pentru a face cât mai multe victime, ci o renunțare la dorințele egoiste, la ambițiile efemere și la nepăsarea față de semenii. Un astfel de sacrificiu înseamnă respect față de viața umană și un efort conștient și binevenit pentru promovarea valorilor autentice.



COMUNIUNE INTER-ORTODOXĂ LA VALDEMORO, SPANIA

Cu binecuvântarea Preasfințitului Părinte Timotei, Episcopul Spaniei și Portugaliei, în Parohia Ortodoxă Română Sfinții Mărturisitori din Valdemoro, Protopopiatul Madrid Sud, în Duminica Ortodoxiei din Sfântul și Marele Post al Paștilor, a avut loc în premieră un eveniment inter-ortodox.

Sfânta Liturhie a Sfântului Vasile cel Mare a fost săvârșită în limbile română, ucrainiană și spaniolă de către un sobor de preoți, din care au făcut parte Pr. Konstantyn Trachuk de la Parohia Ortodoxă Ucrainiană „Sfântul Dimitrie și Sfântul Andrei” din Madrid, aflată sub ascultarea Patriarhiei Ecu-menice de Constantinopol, proto-diaconul Igor Kmetis și parohul comunității gazdă, Pr. Dorin Cătălin Sas.

Răspunsurile la slujbă au fost date alternativ de cele două grupuri vocale parohiale, îmbrăcate în straie populare naționale, tipice ambelor țări. Predica zilei a fost rostită de părintele Konstantyn în limba ucrainiană, beneficiind și de



traducere în limba spaniolă. Mulți copii și credincioși adulți s-au împărtășit cu Sfintele Taine.

La final, părintele paroh Dorin Sas a mulțumit invitaților pentru împreună-slujire din această zi de mare prăznuire pentru Biserica Ortodoxă de pretutindeni, dăruindu-le câte o icoană cu chipul Maicii Domnului, în semn de aleasă prețuire. În duh de comuniune frățească, s-a propus ca an de an, în Duminica întâia din Postul Mare, parohia românească din Valdemoro să fie amfitrioana acestei întâlniri de suflet și credință.

S-a organizat și tradiționala procesiune în jurul lăcașului de cult, cu toacă, prapori și steagurile celor trei țări, credincioșii purtând în mâini icoane sfințite.

La eveniment a luat parte și doamna Khrystyna Savchak, reprezentanta comunității ucrainiene din Valdemoro. Domnia sa a amintit de strănsa



colaborare statornică de câțiva ani încoace, când anual, parohia românească îi reunește pe ucrainenii, bulgarii, polonezii și basarabienii rezidenți aici, implicându-i în diverse proiecte culturale inter-etnice, foarte apreciate de publicul spaniol.



Rețete

și sfaturi practice

CROCHETE DE CAȘCAVAL

un aperitiv delicios, plin de savoare...

Ingrediente: 4 albușuri, 200 gr. cașcaval ras, sare, piper, 1 lingură de făină, pătrunjel, ulei.

Mod de preparare:

Albușurile se bat spumă tare în care se adaugă cașcavalul, sare și piper după gust. Se amestecă bine și se formează biluțe care se dau prin făină. Acestea se rumenesc în ulei încins (își vor mări volumul). Se scot pe un prosop de hârtie, pentru a elimina excesul de ulei.



Se servesc calde, cu pătrunjel tocat mărunț, deasupra și un sos bun... de exemplu de iurt.

PASTĂ DE AVOCADO

o rețetă revigorantă de „guacamole”!

Ingrediente: 2 avocado copti (moi), 2 căței de usturoi, 1/2 ceapă, 1/2 ardei iute verde, 1 lămâie, o legătură de coriandru, 1/4 linguriță praf de chimen, sare, piper.



Mod de preparare:

Se pun în blender miezul de avocado, căței de usturoi curățați, ceapa, ardeiul iute, sucul de lămâie, frunzele de coriandru spălate, chimenul și se frulează totul. Se potrivește la gust cu sare și piper. Se poate obține o consistență mai moale adăugând puțină apă sau... eu aș pune puțin iaurt de băut.

SALAM DE PUI

făcut în casă, gustos și aromat!

Ingrediente: 1 kg. pulpe de pui dezosate, 7-8 căței de usturoi, 1/2 liguriță piper negru, 1/2 linguriță condimente pentru pui (sare, boia, zahăr, curcumă), 2 linguri iaurt gras amestecat cu puțin muștar, 15 g gelatină (praf).

Mod de preparare:

Spălați carnea de pui, uscați-o și tăiați-o cubulețe. Puneți-o într-un bol împreună cu usturoiul pisat, piperul, condimentele, iaurtul și gelatina. Amestecați bine. Formați 4 salamuri folosind folie alimentară, rulân-



du-le bine și împachetându-le apoi și în folie de aluminiu, ca niște bomboane. Dați-le la cuptor, la 180 grade, pentru o oră. Lăsați apoi salamul să se răcească, după care la frigider cu el, toată noaptea! :)

TORT DE CARTOFI

fin, gustos, aromat!

Ingrediente: 1 kg. cartofi, câteva cepe, 100 gr. unt, 400 ml. lapte, condimente după gust.



Mod de preparare:

Cepele se curăță și se taie rondele (semi-lune) subțiri. La fel și cartofii. Sărați și piperati după gust. Untul se topește pe foc mic, iar laptele se fierbe. Într-o formă de copt se aranjează un strat de cartofi, unul de ceapă; și tot așa, până se încheie totul cu un strat de cartofi. Se toarnă deasupra laptele amestecat cu condimentele alese, apoi untul, pe toată suprafața. Se acoperă cu o folie de aluminiu și se dă la cuptor: 40 minute la 200 de grade, iar apoi, fără folie, încă 40 minute la 180 grade. Dacă vă place, se poate pune, în ultimele 5 minute, și niște cașcaval ras deasupra.

TORT DE SMÂNTÂNĂ ȘI FRUCTE DE PĂDURE

o surpriză plăcută pe masa de sărbătoare!

Ingrediente: 5 lingurițe gelatină (sau gelatină pentru 1,5 l lichid), 0,5 l apă, 1 l smântână, 1/2 cană zahăr, cca. 1 kg. fructe de pădure (sau fructe mai mari, tăiate mărunț).

**Mod de preparare:**

Puneți gelatina la înmuiat în apa rece, pentru cca. 30 - 40 minute, apoi topiți-o pe foc mic, amestecând continuu (atenție a nu se aduce la fierbere!) Amestecați apoi smântâna cu zahărul și gelatina, până la omogenizare. Adăugați fructele, amestecând pentru a se distribui uniform în compoziție. Turnați amestecul într-o formă de silicon și dați la frigider pentru cca. 4 ore. Înainte de servire, scoateți tortul din formă și tăiați-l felii.

TORT DE CIOCOLATĂ

un tort pur-ciocolată!

Ingrediente: 250 gr. ciocolată fondantă (minimum 70% cacao), 5 ouă, sare, 40 ml. frișcă lichidă+10 ml. rom negru (sau simplu: 50 ml smântână).

Mod de preparare:

200 gr. ciocolată se topește pe bain-marie (fără amestecare). Preîncălziți cuptorul la

250 de grade. Ouăle se separă; gălbenușurile se bat cu mixerul până devin deschise la culoare, iar albușurile se bat tare, cu un vârf de sare. Adăugați gălbenușurile peste ciocolată și amestecați. Apoi adăugați și albușurile spumă și omogenizați. Luați o formă de copt de diametru 10 - 15 cm. și tapetați-o cu hârtie de copt și ulei. Turnați în formă amestecul și dați la cuptor pentru exact 8 minute! Scoateți afară și lăsați să se



răcească, minim 30 minute, iar apoi la frigider peste noapte. A doua zi glazurați tortul scos din formă și așezat pe un platou, cu ganașul făcut din frișca, ciocolata rămasă și romul (se încălzește frișca și se topește în ea ciocolata, după care se adaugă romul). După încă 10 minute de lăsat la frigider, tortul e gata de servire!

Sfat: tăiați tortul cu un cuțit înmuiat preventiv în apă fierbinte.

(după rețete-ușoare.eu)

REȚETE DE LA BUNICA...

Se ia o căpățână de usturoi (curățat), se taie mărunt, apoi se amestecă împreună cu o linguriță de bicarbonat de sodiu, sucul de la două lămâi și 100 gr. miere de albine. Totul de pune într-un borcan închis ermetic, pentru o săptămână, la frigider, după care amestecul e bun de consumat. Se vor lua câte două lingurițe din acest amestec, zilnic. Beneficiile vor fi următoarele:

- vei fi ferit de boli ca diabetul, constipația, osteoporoza;
- te ajută la menținerea unei greutateți optime a corpului;
- vei beneficia de un antibiotic natural care să nu dăuneze ficatului și rinichilor;
- vei elimina pas cu pas paraziții intestinali și ouăle lor;
- se va detoxifica colonul și ficatul.

Preteasa Daniela PORUMB